

AKTUEEL EVANGELIE

een tijdschrift gewijd aan
het herstel van het zuivere
evangelie.

Sola Gratia
Solo Christo
Sola Fide

Door genade alleen
Door Christus alleen
Door geloof alleen

nummer 2, april 1974

- Gerechtigheid door geloof
- De doop met de Heilige Geest
- Pinkstergeloof
- Charismatische beweging

AKTUEEL EVANGELIE

Aktueel Evangelie is de Nederlandse uitgave van Present Truth, een internationale, christelijke publicatie.

Redactie:

Joh. Diepraam
M. Dulfer
D. Zantinge

Adviserend redacteur:

Robert D. Brinsmead

Redactie-adres: Aktueel Evangelie, Postbus 25, Borger

Telefoon: De redactieleden zijn onder de volgende telefoonnummers bereikbaar:

02521-12186

05993-4282

05998-2484

Overname van de inhoud van dit tijdschrift alleen na schriftelijke aanvraag bij de redactie.

UITGEVERS

Een groep christenen in ons land die, tezamen met de uitgevers van Present Truth, streeft naar een objectieve verkondiging van het zuivere Nieuw-Testamentische evangelie alsmede naar het herstel van de reformatorische beginselen geformuleerd in de 16de eeuw. Deze worden thans ernstig bedreigd door een aantal moderne, religieuze ontwikkelingen in het christendom.

De uitgevers financieren dit project onder meer uit privé-middelen en bijdragen van sympathiserenden, maar zonder steun van of binding met enige kerkelijke organisatie.

ABONNEMENTEN

Verzoeken om gratis abonnementen, mits persoonlijk aangevraagd, zenden aan Postbus 25, Borger.

REDACTIONELE BIJDRAGEN:

De redactie is van mening dat waarheid boven ieder kerkelijk vooroordeel of elke religieuze voorkeur staat. Wij staan daarom open voor bijdragen van wie dan ook. Deze zullen uitsluitend op redactionele gronden en inhoudelijke waarde worden beoordeeld. Als u een bijdrage wenst terug te ontvangen, voorziet u deze dan s.v.p. van een gefrankeerde en geadresseerde envelop.

Dit tijdschrift verschijnt ieder kwartaal

DOELSTELLING

Dit tijdschrift stelt zich ten doel het herstel van het Nieuw-Testamentische geloof op grond van de grondbeginselen die in de 16de eeuwse hervorming werden vastgelegd:

1. *Sola gratia* (door genade alleen). Gods verlossingswerk vindt plaats buiten ons om in de Persoon van Jezus Christus Die de enige grond is voor onze redding.
2. *Solo Christo* (door Christus alleen). Christus' leven en sterven voor ons, zondaars, is de enige grondslag voor onze juiste verhouding tot God en om door Hem te worden aanvaard.
3. *Sola fide* (door geloof alleen). Het geloof door de Heilige Geest, door het horen van dit objectieve en historische evangelie, is het enige instrument waardoor Christus' plaatsvervangende leven en sterven de mens tot gerechtigheid ten eeuwige leven wordt toegerekend. Hij die zo is gerechtvaardigd en daardoor wordt vervuld met de Heilige Geest, zal slechts zien op het kruis van Jezus en Zijn verlossingswerk tot de enige en centrale belijdenis van zijn geloof en getuigenis maken. Hij zal weliswaar nauwgezet en in grote ernst trachten God gehoorzaam te zijn en Hem te behagen in alle goede werken, maar nog meer zal hij blijvend berouw oefenen zonder te roemen in de vruchten die zijn met de Geest vervulde leven zullen voortbrengen.
4. *Sola Scriptura* (de Bijbel alleen). De Bijbel en de Bijbel alleen is de onvergankelijke, onfeilbare en objectieve toets van alle geloof en praktijk, van alle leer en verkondiging. Gods Woord alleen is voldoende, opdat wij worden 'versterkt in de tegenwoordige waarheid'.

'Aktueel Evangelie' is gewijd aan de taak deze grondbeginselen hoog te houden en te verdedigen. De uitgevers van dit blad zijn er zich evenwel van bewust dat deze beginselen ten diepste moeten ingrijpen in ons leven en in ons geloof. Wij zijn ervan overtuigd dat zij leiden tot een hernieuwd onderzoek van alle traditionele opvattingen en gedachten over de christelijke waarheden. Mogelijk dienen deze opnieuw aan de orde te worden gesteld, ook die welke in deze uitgave worden behandeld.

Onze uiteindelijke visie is een nieuwe Reformatie die zal herontdekken wat de hervormers ons nalieten en een herstel van het werk dat zij zo moedig en vol geloof begonnen.

Redactioneel

Hiermee ligt de tweede editie van Aktueel Evangelie voor u. Uitgevers en redactie zijn zeer dankbaar dat het niet onaanzienlijke bedrag, nodig voor een publicatie met een oplage van 5000 gratis exemplaren, er toch is gekomen. Dank zij de steun van hen die begrepen hebben dat zij moesten bijspringen om dit werk door te laten gaan. Zij schreven ons niet alleen over hun instemming met de inhoud van het blad, maar wilden ook graag een financieel offertje brengen. Wij hopen dat veel lezers, nadat zij kennis hebben genomen van deze editie, hun voorbeeld zullen volgen. Eveneens waren wij verheugd over de zeer vele positieve reacties die na het eerste nummer zijn binnengekomen. Velen hebben ons geschreven, enkele dagbladen en tijdschriften hebben er beschouwingen aan gewijd. Dit heeft ons doen inzien dat wat wij begonnen zijn voortgezet moet worden.

Elders in dit tijdschrift vindt u een samenvatting van een aantal reacties.

Toch blijft de financiering van dit project met name van de volgende editie, een onzekere zaak. Wij blijven u het blad zolang wij kunnen gratis toezenden. Daarvoor hebben wij echter de hulp van alle lezers nodig die wat kunnen missen. Uw zeer gewaardeerde bijdrage kunt u overmaken op

AMRO-BANK STADSKANAAL
nr. 48.24.19.717 t.n.v. Aktueel Evangelie
(of op postrek. 82 55 46 van deze bank met vermelding van het bovenstaande)

De redactie

Reacties op de eerste editie

Hier volgt een selectie van een aantal uitspraken uit brieven en recensies die wij na de publicatie van de eerste editie ontvingen.

Redactie,

Met intense belangstelling heb ik mij in het toegezonden nummer van 'Aktueel Evangelie' verdiept. Over de verschijning van een dergelijk tijdschrift kunnen we ons alleen maar verheugen. Het is goed dat deze dingen aan de orde worden gesteld en het is nodig dat ze zó worden gezegd. Het kan ons de ogen openen voor grote gevaren die onze gemeenten bedreigen, maar het wijst ook de weg naar het licht. Hartelijk dank en ga er mee door!!!

M. A. J. Herv. Pastorie te M.

Geachte redactie,

Met genoegen heeft ondergetekende Uw blad 'Aktueel Evangelie' gelezen, waarbij ik aantekenen dat de nieuwe vertaling onnodig is.

J. v. G. te M. pred.

M.H.

Graag ontvang ik de komende nummers van uw orgaan. De 'inschrijfbon' laat ik zitten, want ik wil de nummers bewaren.

Ds. G. de V. te H.

Broeders,

Vanmorgen ontving ik van u het decembernummer van 'Aktueel Evangelie'. Het komt me wenselijk voor verdere bestudering te doen binnen de kring van de kerkeraad. Mag ik u verzoeken nog 9 nummers toe te sturen, voor ieder kerkeraadslid persoonlijk. Ik zal f 7,50 overschrijven op uw bankrekening te Stadskanaal. U nodigt me uit me op te geven voor regelmatige toezending. Graag. Maar om het blad heel te houden gebruik ik liever de inschrijvingsbon niet. Weest Gode bevolen.

Ds. J. de R. te S.

Mijne heren,

Gisteren kreeg ik toevallig uw blad 'Aktueel Evangelie' in handen. De inhoud van uw eerste nummer sprak mij bijzonder aan en is zeer zeker aktueel te noemen. Wilt u het blad blijven sturen?

E. K. te E.

Redactie,

Ik wil gaarne op de verzendlijst komen. Mogelijk ook 12 ex. voor mijn kerkeraadsliden.

A. W. W. te N.

Mijne heren,
In een der dagbladen las ik over een nieuw tijdschrift, Aktueel Evangelie. Dit verslag over uw tijdschrift heeft mij uitermate geboeid, temeer daar in uw tijdschrift alles wordt vertolkt wat in mij leeft. **A. de Z. te R.**

Geachte redactie,
Uw eerste nummer van 'Aktueel Evangelie' heeft mij ver-
rast en verblijd. Wens u rijke zegen op uw werk. **W. A. B. te N.**

L.S.,
Waarom de Nieuwe en geen Oude Vertaling in Uw blad? Er is uit vele geschriften gebleken, en na diepgaand onderzoek, dat de N.V. zeer onbetrouwbaar is, niet reformatorisch. Heb het eerste blad ontvangen, dat gevuld was met goede reformatorische artikelen. **L. V. te R.**

(Wij hanteren de N.V. omdat deze ongetwijfeld het meest in gebruik is in protestantse kringen. Red.).

Mijne heren,
Hiermede bericht ik u bijzonder te zijn ingenomen met de inhoud van 'Aktueel Evangelie'. Gaarne geef ik mij op als abonnee en heb reeds een bijdrage van f 10,- op uw rekening laten overmaken. **Ir. K. S. te D.**

Geachte redactie,
Uw eerste nummer van 'Aktueel Evangelie' kwam in mijn brievenbus. En zoals dit gaat met veel lektuur, "bladerde" ik uw tijdschrift wat door, doch werd bij lezing zeer geïnteresseerd. Ik beproefde 'Test Uzelf' en constateerde dat dit voor mij, in alle bescheidenheid, een 10 opleverde. Alle vragen goed. Dan ga je je vanzelf verder in de materie verdiepen en ik moet u wel mijn complimenten maken. Ik heb momenteel nog niet alles gelezen, want daartoe laat mijn pastorale arbeid mij maar weinig tijd, doch ik ben zeer enthousiast in de diepste betekenis van dit woord. **Ds. A. M. te A.**

M,
Hoewel ik geen theologe ben, was ik toch zeer geïnteresseerd in de inhoud van 'Aktueel Evangelie'. Zie ik het goed, als ik constateer dat de gedachten in dit blad gegrepen zijn uit het hart van de Geref. Bond in de N.H. Kerk? **S. B. te M.**

(In ieder geval uit het hart van een zekere Paulus. Red.).

Waarde Broeders,
Bijzonder heeft mij de inhoud van uw blad aangesproken. Gods zegen over dit stuk Evangelie-arbeid. **Ds. G. v. d. V. te V.**

Zeer geachte heren,
Hartelijk dank voor uw tijdschrift waarin ik positieve artikelen heb aangetroffen, die ik wil bestuderen. **N. R. te IJ.**

Geachte redactie,
Door middel van deze brief betuig ik eveneens mijn sympathie voor het door u opgerichte blad, dat weerstand wil bieden tegen elke onbijbelse stroming of sekte die in de huidige maatschappij veelvuldig voorkomen. Het is juist dat U de Bijbel als uitgangspunt hebt gekozen. Ik hoop dat U bij de verschillende stromingen de fouten weet aan te wijzen en nog meer dat zij die ter harte zullen nemen. (Zij hebben echter ook wel positieve punten die wel eens te weinig gewaardeerd worden). **A. A. F. te M.**

Uit de pers

Het Reformatorisch Dagblad plaatste op 23/1/74 een uitgebreide beschouwing over 'Aktueel Evangelie' met zeer positieve uitspraken over doelstelling en inhoud.

Onder de kop 'Nieuw tijdschrift wil mensen uit de hok-
jals halen' nam het Nederlands Dagblad van 19 januari
1974 'Aktueel Evangelie' onder de loep; met redacteur
Douwe Zantinge had men een kort interview.

In het Informatie Bulletin van de Broederschap van Pink-
stergemeenten lezen wij:

'Een tijdschrift gewijd aan het herstel van het zuivere evangelie' verscheen in december 1973. Het zuivere evangelie, dat is een zeer goed streven. Maar dan blijkt men het 16de eeuwse reformatorische evangelie te bedoelen. Is dat het ideale beeld van de kerk? Moeten we niet veeleer terug tot de kerk van de eerste eeuw, zoals we die kennen uit Handelingen en de Brieven? De pinksterbeweging wordt in dit blad als een gevaar gezien, op grond van zeer vreemde ideeën over de leer.'

'De charismatische beweging, waaronder men hier blijkbaar pinksteren in de kerken en pinksteren buiten de kerk verstaat, is gebaseerd op het geloof van de eerste christelijke kerk, die van de apostelen. Is dat gevaarlijk?'

(Met zuiver evangelie bedoelen wij niet in de eerste en enige instantie het evangelie uit de 16de eeuw, maar het eeuwige, bijbelse evangelie, zoals het door de hervormers in zuiverheid werd geformuleerd. Dit evangelie, waarbij ook de eerste christelijke gemeente leefde, werd pas in de 16de eeuw in zijn volheid hersteld, verviel daarna weer en wij hopen een bescheiden steentje bij te dragen tot een nieuw herstel. Hier zijn overigens velen, evenals wij door Gods genade, mee bezig. Als u staat op het geloof van de eerste gemeente, hoeft u zich niet geraakt te voelen door het woord 'gevaar'. Dat geldt dan niet voor u. Overigens baseerden wij onze uitspraken (evenals in deze editie) over de pinksterleer op citaten van authentieke pinksterauteurs. Dat kunt u zelf constateren en controleren. Red.).

Ten geleide

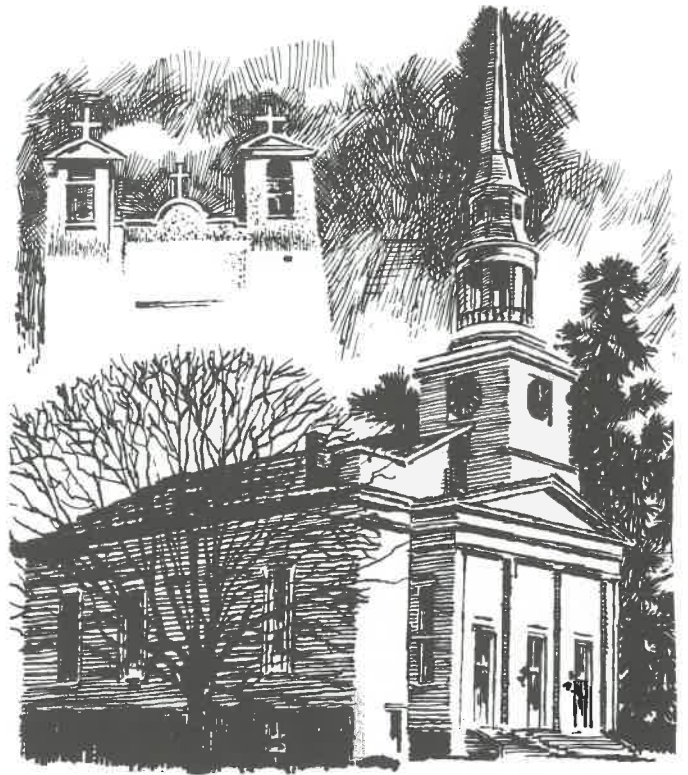
Waarmee staat of valt de kerk?

Dit blad is evenals de eerste editie van *Aktueel Evangelie*, een thema-nummer. Was nummer 1 volledig gewijd aan de kern van het evangelie – de rechtvaardiging door het geloof – gezien in het licht van de rooms-katholieke, de reformatorische en de paulinische theologie, deze tweede editie houdt zich in zijn geheel bezig met de wellicht meest actuele en ingrijpendste ontwikkeling in het wereldchristendom: het pinkstergeloof en de charismatische beweging. Dit klinkt misschien wat overtrokken, maar dat is het niet. Ergens in dit blad wordt het 'de derde macht in de christenheid' genoemd. Dit is misschien wel zo, maar wij hebben bovendien de indruk, zoals ook reeds gesteld in het voorwoord van de eerste editie, dat de charismatische beweging dé grote drijfkracht van de oecumene aan het worden is. Dat is zoals ze zelf zegt ook haar bedoeling. Zij richt zich, en met groeiend succes, op alle grote groeperingen in de christenheid: Rome, het wereldprotestantisme en de oosterse kerken.

In een drietal artikelen wordt nagegaan in welk opzicht de geloofsgerechtigheid zich verhoudt tot de doop in de Geest, wordt onderzocht of de charismatische beweging nu eigenlijk rooms of protestants van karakter is, wat haar uitgangspunten zijn en wordt gewezen op het gevaar van een mogelijke terugkeer van het protestantisme naar de oude kerk met de charismatische beweging als stimulans daartoe. Ten slotte treft u nog een artikel aan over de beweging zoals zij zich voordoet in ons land.

In een aantal gevallen zal de lezer zich geconfronteerd zien met een nogal kritische houding ten aanzien van de pinksteren de charismatische beweging. Het is wellicht onnodig te zeggen, hoewel wij het hier toch gaarne nog eens doen, dat deze kritiek slechts leer en geen mensen geldt. Wij kunnen deze subjectieve ontwikkeling in het christendom niet toejuichen en noemen in dit blad daar enkele redenen voor. U zult kunnen constateren dat wij leer en verkondiging van de charismatische beweging en ook de pinksterbeweging, hebben onderzocht aan de hand van het bijbelse evangelie. De redactie en uitgevers van dit blad geloven dat de charismatische beweging (die in feite naast de pinkster- en de neo-pinksterbeweging ook de Jezus-beweging omvat) een vervulling zal worden van de profetie in Openbaring 13:13, 14. In het licht van deze bijbelteksten menen wij ook te mogen verwachten dat deze stroming geen voorbijgaande is, maar dat zij uiteindelijk de gehele religieuze wereld in haar ban zal krijgen.

Met nadruk willen wij vaststellen dat vele waarachtige christenen zich in de huidige fase van de charismatische beweging hiervoor met oprechtheid en grote liefde inzetten. Zij menen dat de beweging de kerk kan redden, maar ze

zien niet in dat deze hen leidt tot een loochening van de reformatorische grondbeginselen. Wij hopen dat velen van hen deze editie van *Aktueel Evangelie* ernstig zullen lezen. Naar onze overtuiging kan niemand de waarheden van het eeuwige evangelie aanhangen en tegelijkertijd de charismatische beweging.

Vele kerken en christelijke leiders zijn thans verdeeld over het pinkstergeloof. Velen betreuren het zelfs de naam 'protestants' te moeten dragen en zien de reformatie als een minder gelukkige ontwikkeling in de geschiedenis van het christendom. De rechtvaardiging door het geloof wordt niet meer beschouwd als de enige oorzaak voor de redding van zondaars en als het centrale thema van het evangelie. Het is niet voldoende deze waarheid als slechts een van de leerstellingen van het christelijke geloof te beschouwen. Luther stelde het voor als een kern-waarheid die alle andere dogma's verzwoeg. Velen zullen wellicht zeggen: maar wij zien de belangrijkheid van de geloofsgerechtigheid echt wel in. Dat kan zo zijn, maar hoe vaak betekent het voor hen niet slechts een eerste stap waarna nog veel meer moet volgen? Het is dan niet meer de kern, het alles-omvattende thema van de christelijke leer, de algenoegzame redding, want andere zaken in hun denken, schrijven en verkondigen nemen een grotere plaats in: geloofsbeleving, heiliging, geestelijke ervaring, de doop in de Geest... Wij zeggen echter met Luther dat de rechtvaardiging door het geloof een 'articulus stantis cadentis ecclesiae' is – het 'geloofsartikel waarmee de kerk staat of valt'. **Joh. Diepraam**

Gerechtigheid door geloof en de doop in de Geest

Als we de brieven van Paulus bestuderen, springt daar één punt sterk uit: rechtvaardiging! Paulus' epistel aan de Romeinen is het grote lichtbaken voor dit dogma.

Rechtvaardiging en *rechtvaardigen* zijn beide in zekere zin juridische termen. Ze staan in nauwe betrekking tot begrippen als rechtzaak en oordeel. Rechtvaardig voor God zijn, betekent eigenlijk dat iemand voor Gods rechterstoel heeft gestaan en rechtvaardig is verklaard.

Omdat het een wettelijke term is, staat rechtvaardiging eveneens in nauwe relatie tot het begrip wet. In het goddelijk gerechtshof wordt een heilige, rechtvaardige en goede wet als maatstaf gehanteerd (zie Rom. 7:12). In het eerste gedeelte van zijn brief stelt de apostel een van zijn uitgangspunten vast: '...maar de daders der wet zullen gerechtvaardigd worden...' Rom. 2:13. De wet eist volmaakte gehoorzaamheid en als daaraan niet wordt voldaan, kan er niet worden gerechtvaardigd. Het is echter de tragedie van de mens dat hij nooit zó gehoorzaam kan zijn dat die wet tevreden is. '...daarom, dat uit werken der wet geen vlees voor Hem gerechtvaardigd zal worden...' Rom. 3:20. Zelfs als iemands gehoorzaamheid de grootste hoogte zal bereiken, zal de wet nog zeggen: Onvoldoende! Niet alleen hebben 'allen gezondigd', ook 'derven zij de heerlijkheid Gods' (Rom. 3:23).

Zo stelt Paulus al de mensen gelijk en toont aan dat de mens buiten zichzelf naar gerechtigheid moet zoeken.

Drie objectieve aspecten van rechtvaardiging

De rechtvaardiging van zondaren is het werk van de Drie-enige God (Rom. 8:33). Omdat er drie Goddelijke Personen zijn, zijn er ook drie aspecten aan de rechtvaardiging. Deze vindt plaats:

- door genade (de Vader)
- door plaatsvervangende (de Zoon)
- door geloof (de Geest)

Zoals we ook lezen in de Romeinenbrief:

'... en worden om niet gerechtvaardigd uit Zijn *genade* door de verlossing in Christus Jezus. Hem heeft God voorgesteld als *zoenmiddel* door het *geloof*...' Rom. 3:24, 25.

Door genade In deze context is genade niet een kwaliteit die de mens wordt geschonken, of ingegoten, maar het is eenvoudig Gods goedgunstige houding ten opzichte van zondaren die dit niet verdienen. Rechtvaardigmakende genade wordt gekwalificeerd door het woord 'vrijelijk', 'vrij' of 'zonder oorzaak'. De zondaar hoeft er dus niet om te zoeken, maar die genade komt van God, op Gods initiatief. Het betekent eigenlijk te worden aanvaard, terwijl men eigenlijk onaanvaardbaar is.

Door Christus' plaatsvervangende Rechtvaardiging komt, zoals de bijbel zegt, tot stand 'door Christus' (Gal. 2:17) of door 'de gehoorzaamheid van Een' (Rom. 5:19). De zondaar is gehoorzaam aan de wet verschuldigd, maar is niet in staat die te volbrengen. Christus wordt zijn Plaatsvervanger. Door Zijn leven en sterven is volbracht wat van ons wordt gevraagd. Verlossing komt tot stand door de plaatsvervangende, volmaakte gehoorzaamheid aan Jahwe's eeuwige wet; niet de onze maar die van Hem. De mens wordt dus inderdaad gered door goede werken, niet de onze maar de Zijne!

Door geloof Geloof wordt in het hart van de zondaar opgewekt door de machtige werking van de derde Persoon van de Godheid. Als het evangelie wordt verkondigd, haalt de Geest de zondaar over, overtuigt hem van de waarheid ervan en scheidt in zijn hart zowel een diep verlangen als een gehoorzame bereidheid de verlossing in Jezus Christus te aanvaarden als de enige mogelijkheid voor zijn eeuwige redding. In geloven ligt daarom geen verlossende verdienste. Geloof, ons door de Heilige Geest geschonken, brengt de plaatsvervangende gehoorzaamheid van Jezus Christus voor de troon van God, dat is de rechterstoel. De Vader rekent dan de gehoorzaamheid van Zijn Zoon toe aan de zondaar.

Dit is de wijze waarop de gerechtigheid Gods tot stand komt (zie Rom. 4:5,6,9,10, 21-25).

Er wordt hier dus gesproken van een toegerekende gerechtigheid. Dat is heel iets anders dan een ingegoten gerechtigheid.

Luther stelde dat een toegerekende gerechtigheid iets is, dat vreemd, zelfs wezensvreemd (extrinsiek) aan de mens is en dat buiten de gelovige omgaat. Deze gerechtigheid bevindt zich dan ook niet op aarde, maar is bij God, in de persoon van onze Verlosser. Het rechtvaardig verklaren is daarom een handeling die God vóór de mens verricht, niet in hem.

Zoals John Bunyan zei:

'De mens die op zichzelf ziet voor gerechtigheid is verloren, want deze kan nergens anders worden gevonden dan in Jezus Christus.'

'Dit is inderdaad een van de grootste mysteries: een gerechtigheid die woont in een Mens in de hemel, rechtvaardigt mij, een zondaar op aarde.' *Justification by an Imputed Righteousness*, (Swengel, Penn.: Reiner Publications, 1967).

Wij kunnen dus concluderen dat het gehele verlossingswerk, hoewel op ons gericht en voor ons uitgevoerd, volkomen buiten ons tot stand komt. De gelovige heeft wel deel aan het resultaat, namelijk zijn redding die zeer persoonlijk is, maar staat buiten de oorzaak die uit God is. In Paulus' leer over de rechtvaardiging door het geloof is geen plaats voor subjectivisme.

De algenoegzaamheid van Gods rechtvaardiging

Het leven dat Jezus in onze naam leidde en de dood die Hij voor ons stierf voldeed aan de hoogste eisen van de eeuwige wet. 'In Hem woont al de volheid der godheid lichamelijk' (Col. 2:9). Zijn leven hier op aarde was van een eindeloze volmaaktheid, zuiverder dan dat van de zondeloze Adam of van de hoogste engel. Christus' gerechtigheid is de gerechtigheid van God Zelf (2 Cor. 5:21). Dit en niets minder dan dit wordt de gelovige zondaar toegerekend. De 'gerechtigheid Gods' (Rom. 3:21,22), in al zijn oneindige volheid, zijn onmetelijke totaliteit wordt de gelovige toegeschreven in Jezus. God schenkt die gerechtigheid niet in stukjes en beetjes, maar geeft hem volledig, in totaliteit, alle bijeenverzamelde rijkdommen en schatten der eeuwigheid, die alle deugden en goedheid van onze Heiland omvatten. De gave der rechtvaardiging is dan ook een alles overtreffende heerlijkheid. Het is een gave, maar niet één waardoor die heerlijkheid de stoffelijke, sterfelijke mens wordt ingegoten. Deze gave is groot, zo veelomvattend, dat zij niet kan worden beperkt tot een intrahumane, tot een innerlijke, menselijke ervaring of beleving. In Gods ogen, in het oordeel van de hoogste Rechter in het universon, heeft de mens dan evenveel gerechtigheid als Jezus Christus. Hij is zonder gebreken, zonder fouten, zonder vlek of rimpel (Col. 1:20-22; 2:10; Hebr. 10:14). Hij wordt gerekend als iemand die op volmaakte wijze de wet heeft vervuld en die in volledige overeenstemming leeft met Gods heilige beginselen. God doet maar-niet-als-of in Zijn handelen met de mens. Zijn Zoon werd mens. Daarom is het echte, ware leven van de gelovige slechts te vinden in het leven van Christus (Col. 3:3). Dat leven was zuiver en zondeloos, ja het was Gods Eigen gerechtigheid (2 Cor. 5:21). Bovendien bindt het geloof de zondaar aan Christus (Rom. 7:3,4). Zoals ook Luther zegt in een van zijn beroemdste en diepzinnigste uiteenzettingen:

'Geloof . . . bindt de ziel aan Christus, zoals een bruid aan de bruidegom. Door dit huwelijk worden Christus, en de ziel één lichaam, zoals Paulus ook zegt (Ef. 5:30). Beide bezitten dan hetzelfde, of dit nu is in rijkdom of in armoede of wat dan ook; wat Christus bezit behoort de gelovige toe en wat de gelovige heeft is Christus' eigendom geworden. Als de gelovige vervuld is met overtredingen en zonden, dan worden die Christus' eigendom. Indien Christus alle goedheid bezit, dan behoren die de gelovige toe. Hier vindt een gelukzalige ruil plaats. Omdat Christus God is, nooit heeft gezondigd en Zijn heiligheid onovertroffen, eeuwig en almachtig is, neemt Hij de zonden van de gelovige op Zich door middel van de huwelijksband, dat is het geloof. Hij handelt dan ook of Hij deze zonden Zelf heeft gedaan. Deze worden dan door Hem verzwolgen, vernietigd, want Zijn onoverwinnelijke gerechtigheid is sterker dan welke zonde ook. Zo wordt de ziel gereinigd van alle zonden op grond van de bruidschat die zij heeft, namelijk het geloof. De ziel wordt bevrijd en verlost van haar kluisters en daarna begiftigd met de eeuwige ge-

rechtigheid van Christus, haar bruidegom. Is dat niet een gelukkig gezin, waarin Christus, de rijke, de edele en goede echtgenoot, het arme, verachte, slechte hoertje huwt, haar bevrijdt van alle slechtheid en haar bekleedt met het goede? Haar zonden kunnen haar onmogelijk meer veroordelen, want deze berusten thans bij Christus en ze zijn door Hem verzwolgen. Op deze wijze heeft de ziel zulk een rijke gerechtigheid in haar Bruidegom dat zij immer in staat zal zijn de zonde te weerstaan, hoewel deze toch op de loer ligt.' B. L. Woolf, *Reformation Writings of Martin Luther* (Londen, Lutterworth Press, 1952), Vol. I, p. 363, 364.

Deze prachtige beschrijving van de door het geloof gerechtigde zondaar, toont dat deze voor alles gereed is: voor leven en dood, voor het oordeel, voor Christus' wederkomst, voor verheerlijking. Zijn rechtvaardiging is volledig, totaal, daaraan hoeft niets meer toegevoegd te worden.

'Wij dan, gerechtigd uit het geloof, hebben vrede met God, door onze Here Jezus Christus, door Wien wij ook de toegang hebben verkregen (in het geloof) tot deze genade, waarin wij staan, en roemen op de heerlijkheid Gods' Rom. 5:1,2.

'Veel meer zullen wij derhalve, thans door Zijn bloed gerechtigd, door Hem behouden worden van de toorn.' Rom. 5:9.

Als in Openb. 6:17 wordt gevraagd: Wie kan bestaan? luidt het antwoord: Zij die gerechtigd zijn.

'...en die Hij tevoren bestemd heeft, dezen heeft Hij ook gerechtigd; en die Hij gerechtigd heeft, die heeft Hij ook verheerlijkt.' Rom. 8:30.

De doop met de Heilige Geest

Nu wij de grootheid en algenoegzaamheid hebben gezien van Gods welbehagen in de rechtvaardiging van zondaren, dienen we ons bezig te houden met de vraag: Is de gelovige na Gods rechtvaardigverklaring gereed om de doop van of de vervulling met de Heilige Geest te ontvangen? Natuurlijk! Als de zondaar die geloof even rechtvaardig wordt gerekend als Jezus, zal hij dan niet evenals Jezus met de Heilige Geest worden gedoopt? En als Gods rechtvaardiging voor de gelovige niet de weg vrijmaakt om Zijn Geest te ontvangen, wat dan wel?

Paulus leert ons dat de Heilige Geest komt op iedere zondaar die door het geloof is gerechtigd. Dit vindt onmiddellijk plaats na de rechtvaardiging:

'Wij dan, gerechtigd uit het geloof, hebben vrede met God door onze Here Jezus Christus. . . '...en de hoop maakt niet beschaamd, omdat de liefde Gods in onze harten is uitgestort door de Heilige Geest, Die ons gegeven is . . .' Rom. 5:1,5.

Aan de Galaten schreef hij:

'Zo is de zegen van Abraham gekomen tot de heidenen in Jezus Christus, opdat wij de belofte des Geestes zouden ontvangen door het geloof.' Galaten 3:14.

Geloof in het evangelie rechtvaardigt niet alleen. Bovendien ontvangt de gerechtvaardigde gelovige op het ogenblik dat hij gelooft de gave van de Heilige Geest. Paulus stelde de Galaten de indringende vraag: 'Hebt gij de Heilige Geest ontvangen ten gevolge van werken der wet, of van de prediking van het geloof?' Gal. 3:2. En aan de Efeziërs schreef hij: '...in Hem zijt gij, toen gij gelovig werd, ook vergezeld met de Heilige Geest der belofte...' Ef. 1:13.

In de brief aan de Romeinen behandelt Paulus twee onderwerpen, ja, twee gaven, zeer in het bijzonder: de gave der rechtvaardiging (Rom. 5:17) en de gave van de Heilige Geest (Rom. 5:5; Rom. 8). De gave der gerechtigheid wordt ons *toegerekend*, de gave van de Geest ons *toebe-deeld*.

De eerste gave bewerkstelligt onze rechtvaardiging, onze

verzoening met God, de tweede onze vernieuwing en heiliging.

Men wake ervoor deze twee gaven met elkaar te verwarren. Rechtvaardiging is wat God doet *voor* ons; heiliging is wat God doet *in* ons. Dit laatste is nimmer de oorzaak van onze rechtvaardiging, noch gedeeltelijk noch geheel. Vernieuwing en heiliging zijn de *vruchten* van de rechtvaardig-verklaring.

Het verwarren van beide gaven is gevaarlijk, ze scheiden evenzeer. Beide vormen van genade zijn aan elkaar onlosmakelijk verbonden als oorzaak en gevolg. De gave van de Geest is het zegel, de waarborg van het feit dat we inderdaad gerechtvaardigd zijn. Men mag daaruit concluderen dat indien er in het leven geen vernieuwing is door de helende kracht van de Geest, er ook geen rechtvaardig-verklaring heeft plaatsgevonden. **Robert D. Brinsmead**

Het boek Handelingen en de gave van de Heilige Geest

De Handelingen der Apostelen tonen duidelijk en ruimschoots dat het aanvaarden van Jezus Christus voor onze rechtvaardiging, de gave van de Geest brengt.

Handelingen begint dan ook met een speciaal bevel van Jezus aan Zijn apostelen en een klein groepje volgelingen:

'En terwijl Hij met hun aanzat, gebood Hij hun Jeruzalem niet te verlaten, maar te blijven wachten op de belofte van de Vader, die gij (zeide Hij) van Mij gehoord hebt. Want Johannes doopte met water, maar gij zult met de Heilige Geest gedoopt worden, niet vele dagen na dezen.' Handelingen 1:4,5.

Jezus beval Zijn discipelen te 'wachten' op de doop met de Geest. Wachten is zeker niet de eigenschap en de houding van helden. Het benadrukt wel het feit dat de Geest wordt *gegeven*, niet *verkregen*. Jezus zei dan ook niet: 'Bidt om de belofte des Vaders. Ongetwijfeld zullen de discipelen veel gebeden hebben. Het accent heeft echter op het wachten gelegen. De Geest, een belofte en gave zijnde, komt niet als gevolg van een menselijke activiteit.

In het volgende hoofdstuk van Handelingen wordt dan verder gegaan:

'En toen de Pinksterdag aanbrak, waren allen* tezamen bijeen. En eensklaps kwam er uit de hemel een geluid als van een geweldige windvlaag en vulde het gehele huis, waar zij gezeten waren; en er vertoonden zich aan hen tongen als van vuur, die zich verdeelden, en het zette zich op ieder van hen; en zij werden allen vervuld met de Heilige Geest en begonnen met andere tongen te spreken, zoals de Geest het hun gaf uit te spreken.' Hand. 2:1-4.

Als het Lucas' bedoeling is geweest uiteen te zetten dat de Geest was gekomen door een of andere menselijke werkzaamheid, bijv. bidden of vasten of mediteren, dan is hij daar niet erg in geslaagd. Over bovengenoemde godsdienstige activiteiten meldt hij niets; hij deelt alleen mee dat de apostelen 'zaten' toen de Geest op hen kwam. Men krijgt eerder de indruk dat de auteur van het boek Handelingen pogingen in het werk stelt het menselijk aandeel zo klein mogelijk voor te stellen of zelfs geheel uit te schakelen.

Er verzamelde zich buiten een grote menigte en ten slotte stond Petrus op om zijn grote pinksterrede te houden. Toen hij aan de verbijsterde groep mensen trachtte uit te leggen wat deze gave van de Geest nu eigenlijk wel was, zei hij niet dat ze hem ontvangen hadden op grond van dagenlang bidden en vasten, maar dat dit was waar de profet Joël over had gesproken en dat het tot stand was gekomen door Jezus Christus Die nu Zelf de belofte des Vaders had ontvangen:

'Deze Jezus heeft God opgewekt, waarvan wij allen getuigen zijn. Nu Hij dan door de rechterhand Gods verhoogd is en de belofte des Heiligen Geestes van de Vader heeft ontvangen, heeft Hij dit uitgestort, wat gij en ziet en hoort.' Hand. 2:33,34.

*Ongeveer 120 zielen (zie Hand. 1:15)

De Geest werd geschonken vanwege Christus' verzoening. Hij vernietigde de zonde, overwon de dood en slechte iedere barrière die de Heilige Geest van Zijn volk gescheiden hield. Hij werd in de tegenwoordigheid van God verheerlijkt boven alle machten en overheden. In Zijn verhoging vergat Hij echter niet Zijn strijdende kinderen op aarde. Hij begeerde hen, die in Hem geloofden, te laten delen in die heerlijkheid. Pinksteren was het ogenblik dat Christus Zijn volgelingen – naar de mate die zij konden verdragen als gewone stervelingen – van Zijn verheerlijking liet meeprofitieren. Het was een gave op grond van een belofte die nu werd vervuld. De gemeente ontving die alleen omdat Jezus verheerlijkt was en op geen enkele andere grond. Het is van essentieel belang te zien hoe de drieduizend op die dag de Heilige Geest ontvingen. Hen werd niet verteld ergens te wachten. Na pinksteren vindt men nergens in de bijbel zo'n bevel meer. Na pinksteren is het: geloven en ontvangen.

Niet alleen was het voor de drieduizend geheel onnodig te wachten op de Geest, er lijkt evenmin aanleiding voor de veronderstelling dat zij Deze ontvingen met het geluid van de wind, de verschijning van vuur en het spreken in een buitenlandse taal. Grote inleidende gebeurtenissen in het verlossingswerk worden begeleid met grote tekenen en wonderen. Dit kan men zien bij Christus' geboorte, Zijn doop, sterven en hemelvaart. Ook bij Zijn verheerlijking aan de rechterhand Zijns Vaders waar Hij een aanvang gaat maken met Zijn hogepriesterlijk werk in het hemels heiligdom.

Een ster kondigde Zijn geboorte aan, Zijn doop werd begeleid door een hemelse stem en de zichtbare uitstorting van de Geest; bij Zijn sterven verduisterde de zon, Zijn opstanding ging met een aardbeving gepaard, engelen verschenen bij zijn hemelvaart, wind, vuur en tongen manifesteerden zich bij de discipelen (die Zijn opdracht gingen uitvoeren) toen Hij in de hemel werd gekroond.

De mens wordt gevraagd deel te nemen aan Christus' dood, opstanding, hemelvaart en verheerlijking. Bij deze gebeurtenissen in het christelijk leven, voor hemel en aarde van het grootste belang, is het echter onjuist te vragen om manifestaties zoals een zonsverduistering, een aardbeving, wind en vuur, enz. Handelingen 2:38 toont ons dat sinds pinksteren de Geest wordt gegeven op het tijdstip van de christelijke initiatie. De doop in Christus is verbonden met de doop in de Geest. Het gaat hier niet om de wijze waarop de christelijke doop wordt uitgevoerd, maar om het beginsel waarop de doop berust. Doop betekent dat iemand zich volledig vereenzelvigd met de dood en de opstanding van Jezus Christus (zie Rom. 6:3-7). Geloof verenigt en

vereenzelvigt de ziel met Christus. Zij die delen in Zijn dood en opstanding zullen ook delen in Zijn verheerlijking. Daarom gaat de doop ook gepaard aan de gave van de Heilige Geest. Dat wordt in het boek Handelingen, dat de dagelijkse praktijk van de oerchristelijke gemeenschap schildert, steeds weer duidelijk.

Petrus predikte het evangelie aan de heidenen in het huis van Cornelius:

'... van Jezus van Nazareth, hoe God Hem met de Heilige Geest en met kracht heeft gezalfd.'

'Van Hem getuigen alle profeten, dat een ieder, die in Hem gelooft, vergeving van zonden ontvangt door Zijn naam. Terwijl Petrus deze woorden sprak, viel de Heilige Geest op allen, die het woord hoorden. En al de gelovigen uit de besnijdenis, die met Petrus waren medegekomen, stonden verbaasd, dat de gave van de Geest ook over de heidenen was uitgestort, want zij hoorden hen spreken in tongen en God grootmaken. Toen merkte Petrus op: Zou iemand het water kunnen weren, om deze te dopen, die evenals wij den Heilige Geest hebben ontvangen?' Hand. 10:38, 43-47.

Is er een duidelijker getuigenis van het feit dat geloof in Jezus Christus tot rechtvaardiging en vergeving der zonden, leidt tot het ontvangen van de Geest? Ook van Paulus' bezoek aan Efeze krijgt men hetzelfde beeld.

'En terwijl Apóllos te Corinthe was, geschiedde het, dat Paulus, na door de bovenlanden gereisd te zijn, te Efeze kwam, en daar enige discipelen vond. En hij zei tot hen: Hebt gij de Heilige Geest ontvangen, toen gij tot het geloof kwam? Doch zij zeiden tegen hem: Wij hebben zelfs niet gehoord dat er een Heilige Geest is. En hij zei tegen hen: Waarin zijt gij dan gedoopt? En zij zeiden: in de doop van Johannes. Maar Paulus zei: Johannes doopte een doop van bekering en zei tot het volk dat zij moesten geloven in Hem, Die na hem kwam, dat is in Jezus. En toen zij dit hoorden lieten zij zich dopen in de naam van de Here Jezus. En toen Paulus hun de handen oplegde, kwam de Heilige Geest over hen en zij spraken in tongen en profeteerden.' Hand. 19:1-6.

Het bevreedt ons dat hierover uitleggingen bestaan die er een doop in de Geest na de bekering in zien, ook wel een 'tweede zegen' genoemd. Consequenter, hoewel niet juist, zou het zijn als men dit gedeelte dan zou gebruiken voor de idee dat er twee dopen zouden bestaan, beide met water: een tot bekering en een tot het ontvangen van de Heilige Geest. Paulus' vraag aan deze mensen is echter niet of ze ook een tweede zegen hebben ontvangen, maar of, toen zij tot het geloof kwamen, de Heilige Geest hebben ontvangen. Paulus bedoelt met deze vraag dan ook dat indien ze de Heilige Geest niet ontvingen toen zij tot geloof kwamen, er iets niet in orde was met dat geloof. Want dat is Paulus' leer: de Geest komt met het geloof! Deze discipelen van Johannes hadden wel gehoord van diens oproep tot bekering, maar hadden helemaal geen weet van Christus' verzoening en verheerlijking, laat staan geloof daarin. Dat het hen aan kennis en inzicht omtrent de Heilige Geest ontbrak was hier niet wezenlijk, maar zij misten het evange-

lie. Toen Paulus hen echter over Christus begon te vertellen, kwamen zij tot geloof en werden ze gedoopt in de naam van Jezus en ontvingen ze de Heilige Geest.

Nu kan men vragen hoe dan de geschiedenis in Hand. 8 dient te worden verstaan. Philippus predikte in Samaria het evangelie en velen kwamen tot geloof en werden gedoopt. Ze ontvingen echter niet eerder de Heilige Geest dan toen de apostelen kwamen en voor hen baden:

'Toen nu de apostelen te Jeruzalem hoorden, dat Samaria het woord Gods had aanvaard, zonden zij tot hen Petrus en Johannes, die, daar aangekomen zijnde, voor hen baden dat zij de Heilige Geest mochten ontvangen. Want deze was nog over niemand van hen gekomen, maar zij waren alleen gedoopt in de naam van de Here Jezus. Toen legden zij hun de handen op en zij ontvingen de Heilige Geest.' Hand. 8:14-17.

Wij erkennen graag dat dit een uitzonderlijk geval is. Het bewijst echter wel dat de apostelen er nogal mee in zaten dat deze gelovigen niet op de normale wijze de Heilige Geest hadden ontvangen, namelijk toen zij tot geloof kwamen. Ze spoedden zich er daarom heen, baden voor hen zodat zij ook deel konden krijgen aan de gave.

Waarom heeft God in Samaria op deze wijze gewerkt? Als we de historische achtergronden bestuderen, valt het niet moeilijk de redenen daarvoor te vinden. Per traditie stonden joden en samaritanen nogal vijandig tegen over elkaar. Er bestonden diepgaande religieuze en sociale tegenstellingen. De Here wenste hieraan een einde te maken, zodat deze scheidslijnen zich ook niet in Zijn gemeente zouden doortrekken. Indien de samaritanen, los van de gemeente in Jeruzalem, de volle zegen van het evangelie zouden hebben ontvangen, zou ongetwijfeld, zoals ook in beider oudtestamentische religieën bestond, de neiging zijn ontstaan een eigen christelijke gemeente te vormen.

Maar ook bij de apostelen bestonden de nodige vooroordelen tegen de samaritanen. De leiders van de jonge gemeente dienden tot het inzicht te komen dat er voor God geen verschil bestaat tussen gelovige joden en gelovige arabieren. Handelingen 8 laat derhalve zien hoe de Heilige Geest te werk ging om de eenheid in de gemeente te bewaren en te bevorderen.

In het boek Handelingen is een 'tweede zegen' volkomen onbekend. Toen Paulus aan de heidense Galaten het evangelie predikte en deze zich bekeerden, ontvingen ze de Heilige Geest (Gal. 3:2). Toen Paulus en Barnabas op een later tijdstip weer bij de Galaten terugkeerden, zeiden ze niet dat ze hun eertijds wel een blijde boodschap hadden gepredikt, maar dat die eigenlijk onvolledig was en dat ze nu dan eindelijk het volle evangelie zouden ontvangen. Paulus' evangelie was altijd het volle evangelie, namelijk dat van Christus. Wat vertelde hij dan wél tijdens dit tweede be-

zoek? '...te blijven bij het geloof. . .' Hand. 14:22. Nergens in het Woord Gods worden wij vermaand te wachten op 'de tweede zegen', zelfs niet op de gave van de Geest. Door de Geest worden wij echter vermaand te wachten en te hopen op de komst van Jezus Christus in macht en heerlijkheid (Gal. 5:5; Rom. 5:2; 8:23,24; Hebr. 9:28; 1 Thess. 1:10). Dat is namelijk de ware tweede zegen in het leven van de gelovige: de komst van de Here en de verheerlijking van Zijn heiligen (Rom. 8:18-30).

Ontkent het pinkstergeloof de rechtvaardiging door het geloof?

Het centrale thema van het pinkstergeloof, zoals het zich althans in vele van zijn geschriften voordoet, is de doop of de vervulling van de Geest die een werkelijke tweede zegen vormt, plaatsvindend na een onbepaalde periode na de doop in de naam van Jezus. Indien dit werkelijk zo wordt beleden en beleefd, kan dit niet anders zijn dan een volledige ontkenning van de rechtvaardiging door het geloof. Dit is een ernstige beschuldiging en wij realiseren ons terdege dat dit voor velen in de pinksterbeweging en de charismatische beweging een ernstige schok betekent. Velen menen immers dat, ongeacht die tweede zegen, zij toch kunnen deelhebben aan de rechtvaardiging door het geloof.

Wij erkennen dat pinkstergelovigen heel bijbels spreken over de rechtvaardiging door het geloof. Ons inziens is het evenwel onmogelijk de pinksterleer te omhelzen en tegelijkertijd vast te houden aan de alles-te-boven-gaande en algoeozame rechtvaardiging door het geloof zoals de bijbel die ons leert.

Voor deze stelling zouden wij drie gronden willen geven:

1 De idee van het pinkstergeloof dat er na de bekering nog een doop met de Heilige Geest plaatsvindt als tweede zegen, zou inhouden dat Gods handelen tot rechtvaardiging onvoldoende zou zijn om met de Geest vervuld te worden. Indien de gave van Gods eigen gerechtigheid de mens nog niet kwalificeert tot het ontvangen van de doop met de Geest, wat dan wel? Bezien in het licht van de Paulinische verkondiging van de geloofsgerechtigheid is de leer van de tweede zegen een misverstand. Als Gods grootste en hoogste handelen ten behoeve van de zondige mens tekort schiet voor een vervulling van de Geest, moet de mens wel terugvallen op zijn eigen werken. Want wat moet er dan na de wedergeboorte in de mens plaatsvinden om uiteindelijk die tweede zegen te bemachtigen? Leidende figuren in de pinksterbeweging hebben dan ook geschreven over een aantal stappen die de mens moet afleggen alvorens de Geest op hem kan worden uitgestort. Soms worden er vijf ge-

noemd, soms zeven, maar in ieder geval zijn er enkele bij die van psychologische aard zijn: ontleding van het innerlijk (emptyings), zich-laten-gaan (letting-go), absolute en volledige overgave (absolute and complete surrender), enz. Indien Paulus ons zou vragen of wij, toen we gerechtvaardigd werden, de Heilige Geest hadden ontvangen (dat is, toen we tot geloof kwamen) en we zouden ontkennend antwoorden, dan zou hij stellig zeggen: Dan heb je de christelijke bijbelse rechtvaardiging niet ontvangen. Hij zou ons dan niet naar 'hogere', abstracte dingen voeren, maar ons terugleiden naar de grondslagen, naar de fundamentele zaken.

2 Het pinkstergeloof stelt (soms uitdrukkelijk) dat de ervaring van de geestesdoop groter en hoger is dan de geloofsgerechtigheid.

Luthers geschriften – om maar een voorbeeld te noemen – handelen voornamelijk over de rechtvaardiging door het geloof die volgens hem de kostbaarste leer in de bijbel is. De pinkstergelovigen hebben het meer dan iets anders over de ervaring van de geestesdoop. Dat kan ook niet anders. Deze betekent alles voor hun leer.

De rechtvaardiging door het geloof wordt gevormd door het hoogste wat bestaat: de gave van Gods gerechtigheid. In Gods daad van vergeving, Zijn besluit tot redding ligt de gave van Zijn Zoon en wordt de gelovige Diens uitnemende en eeuwige heerlijkheid toegerekend. Deze gave kan door niets worden overtroffen. Ook niet door de gave van de Geest. De vervulling van de Geest is dus niet een grotere, tweede gave aan de gelovige op een later tijdstip, maar is eerder een borgsom, een eerste aanbetaling, een voorschot op de eeuwige erfenis (zie Rom. 8:23; Ef. 1:13,14).

Het is als met een reiziger in het buitenland die in geldnood komt te verkeren. Een weldoener schenkt hem een groot bedrag, bijvoorbeeld 50 miljoen gulden. Die som is zo groot dat hij natuurlijk niet persoonlijk aan de reiziger kan worden overhandigd. Het geld wordt op zijn rekening gezet. Om wat contant geld op zak te hebben neemt onze reiziger 500 gulden op. Als hij later zijn weldoener ontmoet en zijn dank uitspreekt over diens hulp, waar spreekt hij dan over? Over die 500 gulden of over het enorme bedrag op zijn bankrekening?

De genade buiten en boven ons is oneindig veel groter dan die in ons. De gerechtigheid waarin God ons opneemt kan men vergelijken met een wijde oceaan, waarin een schelp ronddobbert. De doop in de Geest, die de mens ervaart als hij tot geloof komt, kan men vergelijken met die paar druppeltjes water in de schelp, de oceaan met de genade die God voor onze verlossing heeft geschonken in Christus.

Het pinkstergeloof wekt althans de schijn meer nadruk te willen leggen op die waterdruppeltjes en die 500 gulden dan op de oceanen en de 50 miljoen. Alsof het voorschot meer betekenis zou hebben dan de erfenis. Dit zou, als men het overdrachtelijke in de bovengenoemde gelijkenissen terugbrengt naar de werkelijkheid, een ernstige misvorming van het evangelie betekenen. Het zou een subjectief in plaats van een objectief evangelie zijn.

3 Het pinkstergeloof schijnt ook meer aandacht te schenken aan het ontvangen van de Heilige Geest dan aan het ontvangen van Jezus Christus. Onze Here Jezus Christus wordt niet gepredikt als een volledige gave, die toereikend is voor al onze behoeften. De pinksterleer stelt dat er aan het evangelie meer vastzit dan alleen maar het ontvangen van Christus. In feite komt het wel voor dat pinksterliteratuur enigszins geringschattend spreekt over degenen die 'alleen maar Christus hebben'.

Wij zijn dankbaar en verheugd te mogen getuigen van ons geloof in de algenoegzaamheid van onze Verlosser. Hem te kennen en te ontvangen is het hoogste wat God ons wil geven. Hij is de macht en de wijsheid Gods (1 Cor. 1:24). Hem te bezitten is alle wijsheid, gerechtigheid, heiliging en verlossing bezitten (1 Cor. 1:30). Het is niet alleen ijdel, maar ook een daadwerkelijk afwijzen van het evangelie, als we zien op iets buiten Hem. Dit is dan ook de afval geweest die de gemeente in Colosse bedreigde. Paulus bevestigde aan deze gemeente echter de algenoegzaamheid van Christus (Col. 2:9,10).

Daarom, Christus bezitten betekent in Hem de gerechtigheid van de hele Godheid bezitten. Dan wordt ook de Geest in Zijn volheid aan de gelovige geschonken. Alles wat Christus toebehoort wordt gegeven aan hen die met Hem 'gehuwd' zijn. Daarom is het evangelie van Christus het volle evangelie. Allen die Christus aanbieden plus nog iets anders, bieden een afwijking van dit zuivere, volle evangelie aan.

Het pinkstergeloof stelt dat de doop in Christus en de doop in de Geest in twee in tijd afzonderlijke gebeurtenissen plaatsvinden. Daarmee geeft het voor alsof er in de gemeente van Christus twee soorten christenen zijn: de gewone, nog 'vleselijke' christenen en de met de Geest vervulde christenen. Alsof Gods gemeente een trein zou zijn met eerste en tweede klas christenen. In Gods trein bevinden zich slechts 'eerste klas zitplaatsen'. Er is 'één Heer, één geloof, één doop' (Ef. 4:5).

'Want door één Geest zijn wij allen tot één lichaam gedoopt, hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij slaven, hetzij vrijen, en allen zijn met één Geest gedrenkt' 1 Cor. 12:13.

Jezus droeg Zijn discipelen op:

'Gaaf dan henen, maakt al de volken tot Mijn discipelen en doopt hen in de naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes...' Matt. 28:19.

De echte christelijke doop is gelijktijdig dopen in de Vader, in de Zoon en in de Geest.

Door te stellen dat behalve de doop in de Vader en de Zoon er nog een andere doop bestaat, dat nog een andere, nieuwe ervaring kan worden beleefd, namelijk door de doop in de Geest, schiet het pinkstergeloof aan het echte, zuivere evangelie van Jezus Christus voorbij en dreigt daardoor te vervallen in de belijdenis dat er een volmaakter gave is dan de rechtvaardiging in Hem Die de volmaakte gave van de Vader is.

Robert D. Brinsmead

De charismatische beweging: rooms of protestants?

De moderne pinksterbeweging ontstond aan het begin van deze eeuw in de Verenigde Staten. In 1900 vormde een jonge Methodisten-predikant, Charles Parham, in Kansas een groep van veertig personen. Deze zocht naar een uitstorting van de Heilige Geest, zoals bij de apostelen op het pinksterfeest was gebeurd.

Na een aantal dagen van aanhoudend zoeken naar deze ervaring, werd de een na de ander in deze groep bezocht door een verbijsterende manifestatie die zij de doop met de Heilige Geest noemden. Zij spraken ook in tongen.

Van dat ogenblik werd Parhams evangelieverkondiging gekenmerkt door een zeer grote kracht. Een andere predikant, W. J. Seymour, nam in Californië de leiding van de beweging op zich. Ook in andere religieuze gemeenschappen werden de typische verschijnselen van de pinksterbeweging zichtbaar, hoewel de bestaande kerkgenootschappen de eerste jaren de beweging nog niet erkende. Ondanks veel tegenkanting groeide zij echter krachtig, zodat er omstreeks 1960 in de Verenigde Staten een ledenbestand van circa acht miljoen bestond. In het laatste decennium is er echter sprake van een uitzonderlijk sterke groei. De oorzaak hiervan moet voornamelijk worden gezocht in het wegvallen van de tegenstand van de christelijke kerken. De doop met, van of in de Heilige Geest, zoals de bijzondere, geestelijke ervaring in de pinksterbeweging wordt genoemd, is bij talloze leden van de protestantse kerken zeer populair geworden. En niet alleen daar, de laatste jaren ook in de rooms-katholieke kerk. Leidende figuren in deze kerkgenootschappen stellen met groot enthousiasme vast dat deze ervaring in de Heilig Geest de eeuwenoude scheidsmuren tussen de kerken aan het slechten is. Vooraanstaande personen, met invloed en financiële middelen, sluiten zich bij de beweging aan. Interkerkelijke groeperingen, zoals de Full Gospel Businessmen's Fellowship International, zijn uiterst actief in de verkondiging van, wat thans wordt genoemd, de 'derde macht' of de 'derde arm' van de christenheid. Ook theologen gaan de charismatische* beweging zien als de grote stroming in de christelijke wereld. De grote belangstelling die er thans bestaat voor de pinksterbeweging en/of de charismatische beweging bestaat, moet ons er wel toe brengen het advies van de apostel Johannes op te volgen: 'vertrouwt niet iedere geest, maar beproeft de geesten of zij uit God zijn; want vele valse profeten zijn in de wereld uitgegaan' (1 Joh. 4:1). Het grote succes en de geweldige wervingskracht van de charismatische beweging moet ons er eveneens toe bewegen de grondslagen en het karakter ervan te onderzoeken en te toetsen aan Gods Woord.

In de christelijke theologie bestaan in wezen twee denk-

richtingen: rooms en protestants. Ondanks alle variaties, nuances, vernieuwingen, afwijkingen, enz. kan men het wezenlijke van iedere theologie uiteindelijk onderbrengen in deze twee grondgedachten. Rooms: Gods genade in de mens; protestants: Gods genade in Jezus Christus. Het ene standpunt is antropocentrisch*, het andere christocentrisch**. Welke kant gaat de pinksterbeweging uit? Bevestigt de charismatische beweging de grondgedachte van de reformatie of wordt deze ontkend of veronachtzaamd? In het hierna volgend artikel zal worden onderzocht wat de bijbel ons vertelt over de verlossing, de genade, de wedergeboorte, het werk van de Heilige Geest, hoe de hervormers over deze punten dachten en in welke relatie de charismatische beweging er toe staat.

Twee aspecten van verlossing en genade

Het Nieuwe Testament, maar eigenlijk de gehele bijbel, leert ons dat er twee kanten zijn aan de verlossing die God voor ons tot stand brengt:

I Gods werk vóór ons in Christus

II Gods werk in ons door de Heilige Geest

Het eerste aspect van deze goddelijke activiteiten ten behoeve van onze verlossing, namelijk dat in Christus is verricht, betekent in feite het evangelie. De verkondiging van wat God heeft gedaan voor de mensheid in Zijn Zoon. Zoals Paulus ook zegt: '... dat God in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende was. . .' (2 Cor. 5:19).

In Christus is onze verlossing zeker, daarom. . . 'prijzen wij Hem voor het schitterende geschenk dat Hij ons in Zijn geliefde Zoon heeft gegeven. Christus betekent voor ons: de verlossing door Zijn bloed, de vergeving van onze zonden.' (Efez. 1:6,7; vert. Anne de Vries).

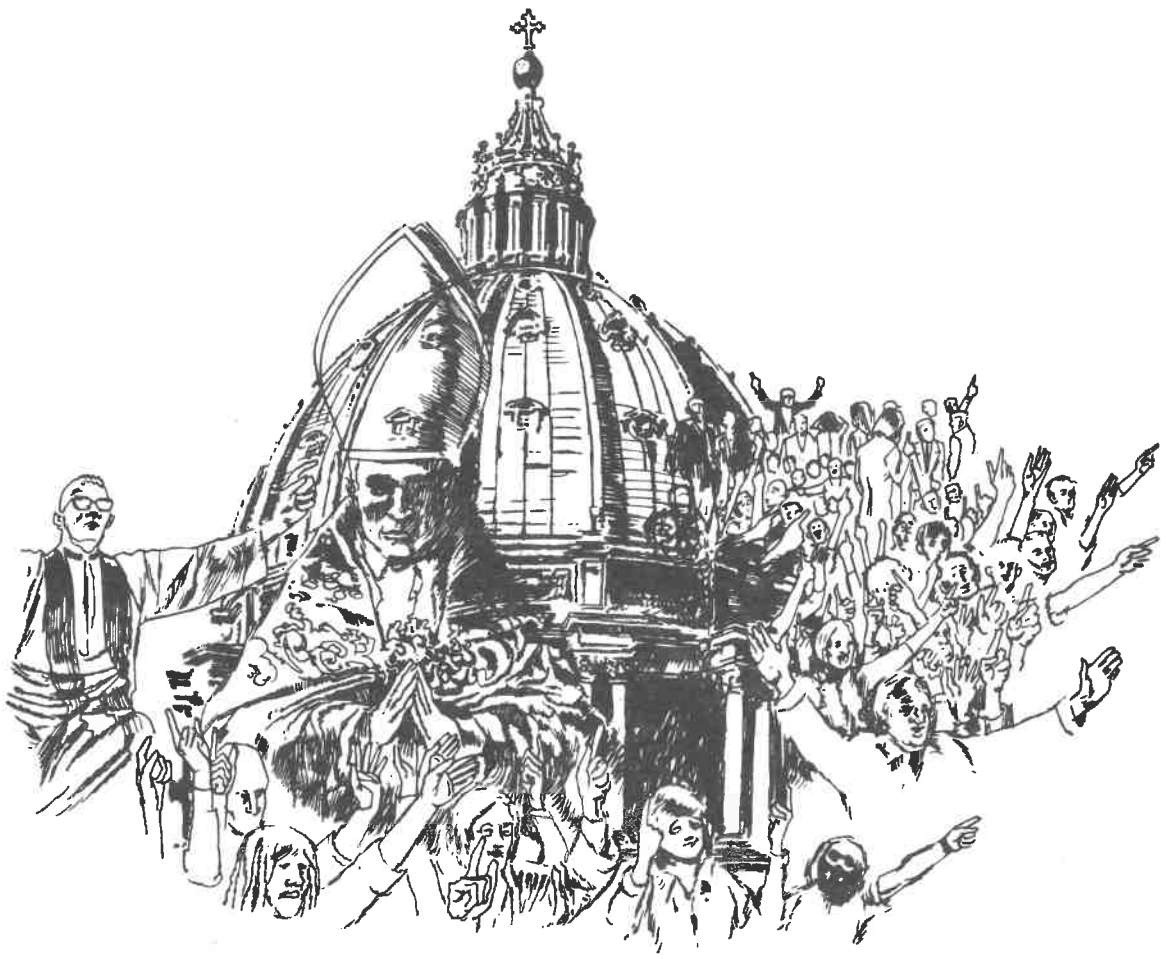
Gods werk voor ons kan men in één adem Christus' werk noemen. 'Christus is gestorven voor onze zonden. . .' (1 Cor. 15:3). Hij is 'overgeleverd om onze overtredingen en opgewekt om onze rechtvaardiging' (Rom. 4:25).

Het evangelie is dan ook een verslag van Gods activiteiten; niet van wat God in *ons* heeft gedaan, evenmin een prognose over hetgeen Hij nog in ons tot stand zal brengen. Het is een verslag van al datgene wat God *buiten ons* om voor ons heeft bewerkstelligd. En wat Hij heeft verricht, heeft Hij verricht in Zijn Zoon. God begint niet pas voor ons te werken als wij Hem goed gezind worden, nee,

* Afgeleid van het griekse NT-woord 'charisma', = genadegave.

* antropocentrisch = de mens als middelpunt

** christocentrisch = Christus als middelpunt

toen wij nog zondaren waren, Hem nog wilden ontvluchten, Hem onze rug nog toekeerden, heeft Hij het voor ons gedaan (Rom. 5:6-10).

In Romeinen 5 laat Paulus de tegenstelling zien tussen Adam en Christus. Door Adams ongehoorzaamheid werd de gehele mensheid zondig. God verlost die mensheid door haar een nieuw Hoofd te geven, een nieuwe Vader (Jes. 9:6). In Christus werd het mensdom gered, vrijgemaakt, verlost van zonde, bekleed met Zijn volmaakte gerechtigheid (Rom. 5:18,19).

Gods werk *in* ons door de Heilige Geest is het tweede aspect van Zijn heilige activiteiten. De verhouding tussen beide aspecten dient men echter goed in het oog te houden. Het eerstgenoemde aspect is het evangelie, het tweede de vrucht daarvan. Daardoor scheidt men ze niet van elkaar, of kent men het ene niet een grotere betekenis toe dan het andere. Men plaatst ze in het juiste perspectief. De essentie van het roomse denken ligt nu in de vermenigving van deze twee aspecten; ze geheel te scheiden vormt de grondslag van het antinomianisme.* Het geloof in Gods werk voor ons in Jezus Christus brengt ons de gave van de Geest en Diens vruchten (niet de onze!). De bijbel stelt dat onomwonden vast: eerst geloof, dan doop met de Geest (zie Gal. 3:14; Joh. 7:37,38).

De juiste relatie tussen aspect I en aspect II is van het grootste belang. Niet alleen voor de theologie, voor een gezonde christelijke leer, ook voor een zuivere, christelijke ervaring. De grond van onze blijdschap, onze vrede en dankbaarheid moet in de eerste plaats liggen in wat Christus

voor ons heeft gedaan; pas daarna zullen we ons bezighouden met het werk dat God *in* ons doet door Zijn Geest. Het zijn niet onze ervaringen waardoor we worden verlost, waarin verdienste ligt, het is de ervaring van onze Here Jezus Christus. Jesaja 53:11 zegt:

'Om Zijn moeitevool lijden, door Zijn kennis, zal Mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, en hun ongerechtigheden zal Hij dragen.'

Het woord kennis in deze tekst betekent eigenlijk 'ervaring'. Dat betekent dus: door Zijn heilige leven, door Zijn lijden, door Zijn wonden, door Zijn offerdood, door Zijn triomfantelijke opstanding, zal de Zoon velen rechtvaardigen.

Ware christelijke blijdschap richt zijn vreugde en dankbaarheid op iets dat *buiten* de mens is verricht: op het werk van Christus. De uitspraak van Jezus in Lucas 10:17-20 heeft in dit verband een zeer diepe betekenis. Hierin wordt verteld hoe groot de tevredenheid en zelfingenomenheid van de discipelen was toen zij na hun succesvolle zendingstocht weer bij Jezus waren teruggekeerd. Jezus zei echter tot hen: 'Evenwel, verheugt u niet hierover, dat de geesten zich aan u onderwerpen, maar verheugt u dat uw namen staan opgetekend in de hemelen.' Deze woorden van Jezus moeten we ons ter harte nemen. Ze wijzen op het feit dat we onze vrede, blijdschap en levensvervulling niet moeten zoeken in wat God in en door ons doet, maar in dat wat Hij *vóór* ons heeft verricht. Liefde richt zich niet naar binnen; zij zoekt zichzelf niet noch verheugt zij zich in zichzelf (1 Cor. 13:5).

Dit in onszelf zoeken zal leiden tot grote hoogmoed – de hoogmoed over de ontvangen genade. Onze religieuze ervaring, onze geloofsbeleving tot het middelpunt van het geloof maken, betekent het volkomen negeren van het

*Dit spreekt uit dat de zondaar niets anders hoeft te doen dan te geloven, zodat een leven van bekering en heiliging onnodig wordt. Met de wet (nomos, Gr.) heeft hij niets meer te maken.

evangelie. Dit vormt een dieptepunt in het christelijk leven.

Stelt u zich eens voor het balanceren van een stok op een vinger. Het is een eenvoudig beeld dat echter goed weergeeft hoe de verhouding ligt van Christus' werk voor ons en Zijn werk in ons. Het is niet zo'n geweldig kunststukje om uit te voeren, als je maar goed het topje van de stok in het oog houdt. Als ik evenwel ga kijken wat mijn vinger doet, tuimelt de stok meteen om. Het is onmogelijk hem zo in evenwicht te houden.

Eigenlijk ligt het ook zo met onze verhouding tot Jezus Christus, de Leidsman en Voleinder van ons geloof. Door onze vrede in Hem te vinden, door te zien op wat Hij voor ons deed, wat Hij voor ons betekent, zal ons een werkelijk christelijke ervaring ten deel vallen. Als Gods werk in ons al onze aandacht in beslag neemt, als we dat tot het middelpunt van ons leven maken, zullen we net als Petrus wegzinken toen hij zijn ogen van Christus africhtte.

Deze houding kwam ook al voor in de vroeg-christelijke kerk. De geschiedenis van de afval die toen reeds begon is fascinerend. De eerste christenen verloren al gauw de waarheid van de geloofsgerechtigheid uit het oog toen zij zich steeds meer gingen bezighouden met het subjectieve aspect van het geloof. Gods werk in Christus werd ondergeschikt gemaakt aan Gods activiteit in de mens, rechtvaardiging aan heiliging. De middeleeuwse kerk ging uiteindelijk zo ver dat men leerde dat een mens niet wordt aanvaard door Gods werk in Christus, maar krachtens hetgeen de Heilige Geest in die mens tot stand brengt. Zo begon de mens steeds meer op zichzelf en op zijn geloofsbeleving te zien. Hierin lag in feite ook het wezenlijke geschil van de strijd in de 16de eeuw. Beide kampen beschouwden weliswaar Gods genade als het enige middel tot redding, maar er was toch een diep onderscheid. De scholastici leerden dat God de mens aanvaardt door Zijn genade aan hen geschonken. De hervormers grondden al hun hoop op de genade die God schonk in Christus.

De eerste gedachtenwereld richt zich volledig op de mens en is daarom *humanocentrisch*, de andere ziet op Christus en is *christocentrisch*. De eerste is subjectief, de andere objectief; de ene ziet op het innerlijk, de ander richt zich op het hogere. Als we de verschillende religieuze systemen die onze wereld kent eens zouden analyseren, zouden we waarschijnlijk tot de conclusie komen dat ze allen in wezen één ding gemeen hebben: ze richten zich op de mens, ze houden zich met de menselijke ervaring bezig. Het evangelie van Jezus Christus is echter anders: het ziet naar boven en richt zich op iets buiten de mens.

Zondaar of heilige?

In de 16de eeuw geloofde de Kerk van Rome dat de mens alleen aanvaardbaar was voor God door een intrinsieke gerechtigheid, een innerlijke, hem toebehorende gerechtigheid. De hervormers leerden evenwel dat gerechtigheid vreemd aan de mens is, dat deze alleen buiten hem, in de hemel, in Jezus Christus te vinden is.

Dat is het eerste grote verschil tussen het roomse en reformatorische denken.

Beide denkwelden lopen echter op nog drie belangrijke punten uiteen.

De roomse leer, vastgelegd op het Concilie van Trente (16de eeuw) noemt vijf oorzaken van zaligheid, een vijfvoudige grondslag op grond waarvan God de mens rechtvaardigt. De doop wordt een instrumentale oorzaak genoemd. Het is belangwekkend te zien welke plaats het Concilie gaf aan Jezus' lijden en sterven in het verlossingssysteem. Jezus' lijden wordt één van die vijf oorzaken genoemd! De roomse leer stelt dat de mens door een intrinsieke gerechtigheid wordt gerechtvaardigd. Door Jezus' lijden en sterven kan de mens door de doop die gerechtigheid in ontvangst nemen.

Natuurlijk waren de hervormers hierover met afgrijzen vervuld. Zij schrokken ten diepste terug van de gedachte dat Christus' offer in geen andere verhouding tot de redding van de mens stond dan slechts een verdienstelijke oorzaak. Rome stelde dat omdat Jezus stierf de doop mogelijk werd. Nee, riepen de hervormers – en hierin ligt het tweede verschil in uitgangspunt – de dood van Christus voorziet niet in en legt geen basis voor een intrinsieke gerechtigheid. Het sterven van onze Heer *is* onze verlossing! Dáárdoor wordt de mens weer aanvaardbaar in Gods oog. Jezus is onze Verlosser op grond van wat Hij is en wat Hij deed.

Er is nog een derde verschil. Het roomse geloof leert dat de doop een gebeurtenis is waarin en waardoor de gelovige gerechtigheid wordt ingegoten. Dit kon tot stand komen omdat Jezus door Zijn verzoenend sterven daarvoor, als het ware, de deur opende. Van het ogenblik van Zijn doop af is het voor de gelovige noodzakelijk zeker te stellen dat zijn juiste verhouding tot God gehandhaafd blijft. Als hij zedelijk gezien een fout maakt, of zelfs een intellectuele fout, moet hij een doelmatig gebruik maken van de genademiddelen die God tot zijn beschikking stelt. Zo wordt de juiste verhouding tot God weer hersteld. Het roomse denken vooronderstelt – naast de ingegoten, dus intrinsieke gerechtigheid – in de mens een inherente (aangeboren) kwaliteit om zijn verlossing vast te houden en

goede werken te verrichten die bovendien een rol kunnen spelen in zijn aanvaarding voor God.

Ook dit ontkenden de hervormers. God heeft ons, stelden zij, weliswaar een zekere bekwaamheid geschonken, maar die dient uitsluitend om de mens te laten leven en werken als *object* van Gods genade. Dit is nimmer een bekwaamheid die ons in staat stelt goede werken te verrichten waardoor wij God tevreden kunnen stellen. Het goede werk dat oorzaak is van onze verlossing is reeds verricht en alles wat God in ons verricht en bewerkt is slechts een gevolg daarvan. Alles wat de mens doet, verricht hij als object van de goddelijke genade en nimmer als zelfstandig subject ter verkrijging van Zijn goedgunstigheid. De leer van het perfectionisme is derhalve echt rooms. Eenmaal, uiteindelijk zal de mens – door zijn inherente bekwaamheid en intrinsieke (dus ingegoten) gerechtigheid een zodanig niveau bereiken dat hij God nimmer meer mishaat. Hij is dan volmaakt geworden, een heilige!

Zeer beslist wezen de hervormers deze idee af. De christen, zeiden zij, is en wordt niet volmaakt vóór zijn dood. Hij is en blijft van nature een zondaar. Dat is hij van geboorte en blijft hij bij zijn bekering, terwijl hij zijn verdorven aard en wezen behoudt tot aan zijn dood.

Luther stelde in zijn beroemde uitspraak dan ook vast: 'Terzelfdertijd rechtvaardig en zondig, tegelijkertijd vol gerechtigheid en ongerechtigheid, tegelijk verlost en verloren'.

Bovengenoemde geschilpunten kunnen wij nu als volgt samenvatten:

- 1 Gerechtigheid in de mens – gerechtigheid buiten de mens
- 2 Jezus' sterven maakt een innerlijke gerechtigheid en daardoor de verlossing mogelijk – sterven en opstanding van de Heer zijn onze verlossing
- 3 De mens kan God behagen met een aangeboren bekwaamheid tot goede werken – in de mens wordt geen kwaliteit gevonden die hem in staat stelt goede werken te verrichten
- 4 De roomse leer is uiteindelijk perfectionistisch – de reformatorische legt de nadruk op de permanente onvolmaaktheid van de mens (Luther zei: 'Ik heb mijn Verlosser in mijn stervensuur even hard nodig als op het ogenblik van mijn bekering')

Na deze korte inleiding over de beide grote denkrichtingen in de christenheid, willen wij de vraag stellen: in hoeverre richt het pinkstergeloof zich op het werk van onze God *in* de mens of op Zijn verlossingsactiviteiten *buiten* de mens? Hoe ziet het pinkstergeloof het sterven van Chris-

tus? Wat maakt de doop met de Heilige Geest mogelijk, wat brengt deze tot stand? Vindt deze doop plaats op grond van wat Christus heeft gedaan of op grond van iets wat in de mens plaatsvindt? Vooronderstelt ook het pinkstergeloof een bekwaamheid van de mens verdienstelijke werken te doen? Spreekt, ten slotte, het pinkstergeloof over een volheid, een volledige overgave, een totaal verzaken met het oog op een perfectionistisch eindresultaat?

De functie van de Heilige Geest in de gelovige

In Rom. 1:16,17 verklaart de apostel Paulus:

'Want ik schaam mij het evangelie niet; want het is een kracht tot behoud voor een ieder die gelooft, eerst voor den Jood, maar ook voor den Griek. Want gerechtigheid Gods wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof, gelijk geschreven staat: De rechtvaardige zal uit geloof leven.'

In het vierde hoofdstuk van hetzelfde boek deelt de apostel mee dat die gerechtigheid ons is gegeven in Jezus Christus als een toegerekende gerechtigheid. Hoe staat het werk van de Heilige Geest nu in betrekking tot deze gave der gerechtigheid? Jezus zei: '...doch wanneer Hij komt, de Geest der waarheid, zal Hij u de weg wijzen tot de volle waarheid; want Hij zal niet uit Zichzelf spreken, maar al wat Hij hoort zal Hij spreken en de toekomst zal Hij u verkondigen. Hij zal Mij verheerlijken, want Hij zal het uit het Mijne nemen en het u verkondigen. Al wat de Vader heeft, is het Mijne. . . ' De grote doelstelling van de derde Persoon van de Godheid is te verhogen de onbevattelijke, oneindige gerechtigheid van God geopenbaard aan en ten behoeve van de mensheid in Jezus Christus. Het werk van de Heilige Geest vindt zijn middelpunt in het verheerlijken van Christus' volmaakte gehoorzaamheid, Zijn smetteloze verdiensten, Zijn zondeloze leven. Christus werd aan het kruis verhoogd om Gods gerechtigheid te tonen. Dit is de belangrijkste activiteit van de Geest in het leven van de mens. Zonder de Geest zijn we dood voor deze openbaring, verblind zodat we deze zaken niet kunnen zien. Van nature kunnen we zelfs de eenvoudigste dingen in Gods Woord niet begrijpen. De Heilige Geest doet ze ons kennen door de prediking van het evangelie. De Geest scheidt gehoor in ons - reddend geloof in de verdiensten van Christus. De Geest wijst de zondaar op de schuilplaats die hij kan vinden onder Christus' gerechtigheid en dringt er bij hen op aan daar bescherming te zoeken. Geloven is dus niet ons werk, niet zomaar een verdienstelijke activiteit, een met ons intellect accepteren van een aangetoond bewijs. Het is de overtuigings- en overredingskracht van de Geest die de mens tot begrijpen

en aanvaarden brengt dat toen de Heer aan het kruis hing, dit gebeurde in onze plaats.

Geloof is de overtuiging door de Geest in ons gelegd, dat 'Hij mij heeft liefgehad en Zich voor mij heeft overgegeven.' Gal. 2:20. De Geest scheidt geloof in het hart van een ieder die zijn hart niet verhardt in ongelof.

Het christelijk leven begint daarom met geloof. Daar zal het ook mee eindigen! Het is geloof van het begin tot het eind. Dit geloof wordt ons toegerekend als gerechtigheid. (Rom. 4:5). De Bijbel noemt dit dan ook 'gerechtigheid door het geloof'. God gaf ons Zijn Zoon. De Zoon gaf ons Zijn rechtvaardig leven en sterven. De Heilige Geest schenkt ons het geloof daarin. *Dit is de drievoudige activiteit van de Driëenheid tot redding van de mens.* De mens zelf speelt daarin geen rol dan alleen het subject te zijn.

Het werk van de Heilige Geest is dus de gelovige bewust te maken van wat Christus voor hem deed. Hij maakt ons Christus-bewust, niet Geest-bewust!

Jezus Christus kwam om ons de Vader der heerlijkheid te openbaren, niet Zichzelf. Zo is ook de Geest niet gekomen om Zichzelf te openbaren of te verheerlijken, maar Christus. De Geest maakt ons duidelijk dat wij volkomen en ten diepste afhankelijk zijn van die aan ons wezen vreemde gerechtigheid van onze Here Jezus Christus Die aan Gods rechterhand troont. Nog minder dan 'Geest-bewust' maakt de Geest ons 'ervaring-bewust'. Toen Mozes van de berg Sinai afdaalde was zijn gezicht bedekt met de glans van Gods heerlijkheid. Toch vertelt het verhaal dat Mozes zich zelf daarvan niet bewust was. Het boek van de Handelingen der Apostelen verhaalt hoe de Geest werd uitgestort toen Christus werd verheerlijkt en gepredikt (zie de hoofdstukken 2, 10, 19). De Geest verheerlijkte Jezus. Hij daalde niet neer op de gelovigen als er een prediking over de Heilige Geest werd gehouden. Hij openbaart echter Zijn macht als Jezus, de Heer en Verlosser van de wereld wordt verhoogd.

Een andere activiteit van de Geest is de gelovige te leren over Gods Woord. Dat Woord openbaart Jezus, Zijn verdienste, Zijn gerechtigheid, Zijn liefde. Dat Woord vormt de hoogste maatstaf voor ons gedrag en voor de christelijke leer. Dat is Bijbelse, reformatorische, gezonde leer. In de denkwereld van het pinkstergeloof hangt het geloofsleven af van wonderen, visioenen; van de audiovisuele werking van de Geest.

Een uiterst belangrijke taak van de Heilige Geest is het schrijven van Gods wet in het hart en het verstand van de gelovige. Deze zullen dan vruchten voortbrengen (Hebr. 8:10; Rom. 7:4; Gal. 5:22). Niet om in de gunst van God te komen, maar omdat ze in Diens gunst staan.

Ten slotte dienen wij ons er altijd rekenschap van te geven dat ons recht op de hemel niet is gegrond op het werk dat de Geest in ons verricht, maar op datgene wat God buiten ons in Zijn Zoon tot stand heeft gebracht. Onze toegang tot het Koninkrijk Gods vindt zijn grond uitsluitend in het werk wat de Heilige Geest in Jezus Christus heeft verricht. Joh. 3:34 zegt dan ook: 'Want Dien God gezonden heeft, Die spreekt de woorden Gods, want Hij geeft den Geest niet met mate.'

In Christus werd de volheid Gods volledig geopenbaard (Col. 2:9). Iedere religie die niet van goddelijke oorsprong is leert de mens, hetzij van het begin hetzij uiteindelijk, te zien op zijn eigen innerlijke ervaring als graadmeter voor zijn juiste verhouding tot God: een of ander groot wonder, een of andere verandering, een of ander zichtbaar resultaat.

Zo bestaan er twee grondprincipes in het menselijk, religieuze denken. Ze zijn ook te vinden in het christelijk denken. Uiteindelijk zullen ze de mensheid in twee kampen verdelen. Zien we op en verheerlijken we datgene wat God voor ons heeft gedaan door middel van Zijn Geest in de Mens Jezus Christus? Is dat ons levend getuigenis in de wereld?

Is het pinkstergeloof rooms of reformatorisch?

Het voorgaande heeft, hopen wij, duidelijk aangetoond wat de grondslag is van de twee bestaande denksystemen in de christelijke wereld en in feite in het gehele menselijke denken. Ook is aan de hand van Gods Woord in het kort de functie en het werk van de Heilige Geest uiteengezet.

In welk opzicht hebben bovenstaande gedachten en vraagstellingen nu betrekking op het pinkstergeloof, de pinksterbeweging en de charismatische beweging?

In eerste instantie willen wij zelf geen antwoord geven op die vragen of een relatie leggen. Wij willen ons niet ophouden tot rechters. Vele goede vrienden hebben in de blijdschap van de pinksterervaring de warmte gevonden die helaas ontbreekt in de hedendaagse verkoelde – zeg maar koude – kerken. Deze liefde en warmte, die volle inzet en diepe blijdschap, die innige vrede zijn wezenlijk voor het evangelie van onze Here Jezus Christus. Ze zijn er echter niet de basis van! Het zijn de vruchten van een rechte verhouding tot onze Vader Die ons door het geloof in Zijn Zoon en door de Geest deze vruchten wil schenken (Gal. 5:22-24).

Bouwen deze moderne bewegingen op het reformatorische fundament van de 16de eeuw dat zijn grondslag weer vindt in het Woord? Zo niet, waarop dan wel?

Wij laten daarop een aantal uitspraken van belangrijke

leiders en schrijvers uit de charismatische en pinksterbeweging het antwoord geven, maar geven eerst het woord aan een bekend protestants theoloog.

Dr. Frederick Dale Brunner zegt in *A Theology of the Holy Spirit*, p. 32:

'De pinksterervaring wordt inderdaad gekenmerkt door de nadruk die op *ervaring* wordt gelegd. De theologie van het pinkstergeloof kan derhalve worden samengevat in één woord: haar geloofsbeleving. Dit is echter alleen maar een uitdrukking voor de vaststelling dat haar theologie pneumatologie is' (leer van de Heilige Geest).

Donald Gee stelt vast dat de centrale attractie van de pinksterbeweging bestaat uit 'een zuiver individuele, krachtige, geestelijke ervaring' (*The Pentecostal Movement*, p. 30). Een erkende leider in de charismatische beweging, bovendien rooms-katholiek, Edward O'Connor, verklaart:

'De wezenlijke vormen van de beweging, gezien van een theologisch standpunt, schijnen te liggen in een levend en overtuigd geloof in de Heilige Geest, in de ervaring van Zijn machtige werkingen en in de nieuwe verschijning van Zijn genadegaven'. Edward O'Connor, *The Pentecostal Movement in the Catholic Church*.

'Ofschoon zij ontstaan zijn in protestantse kringen, zijn de pinkstergroepen niet typisch reformatorisch in hun geloof, hun houding en hun activiteiten.' *idem* p. 23

'Gezien het standpunt van de katholieke Kerk, kan niet worden aangenomen dat de pinksterbeweging een inval van protestantse invloeden vertegenwoordigt.' *idem* p. 32

'Rooms-Katholieken die de pinkster-spiritualiteit hebben aanvaard, ontdekten dat het volledig in harmonie is met hun traditionele geloofsleer en leven. Zij ervaren het dan ook niet als iets geleend uit een vreemde religie, maar als een volkomen natuurlijke ontwikkeling van hun geloofsleven.' *idem* p. 28

'...de geestelijke ervaring van diegenen die aangeraakt zijn door de genade van de Heilige Geest in de pinksterbeweging, is in volmaakte harmonie met de klassieke geestelijke (pneumatologische) theologie van de Kerk.' *idem* p. 183

'...de ervaring in de pinksterbeweging neigt naar een bevestiging van de waarde en de kracht van onze authentieke geestelijke tradities.' *idem* p. 191

'Bovendien schijnt de leer die zich in het pinkstergeloof aan het ontwikkelen is te gaan via fasen die een sterke gelijkenis vertonen met die in de vroege Middeleeuwen toen de klassieke dogma's hun vorm begonnen aan te nemen.' *idem* p. 193

Ten slotte de uiterst betekenisvolle uitspraak van twee rooms-katholieke auteurs uit de charismatische beweging:

'... het was een heel oud dogma, ook een zeer traditioneel dogma, een waarlijk rooms-katholiek dogma...'

Kevin en Dorothy Renaghan, *Catholic Pentecostals*, p. 225

Wat dit rooms-katholieke dogma wezenlijk inhoudt heeft u in het voorgaande kunnen lezen.

(Dit artikel werd samengesteld uit diverse bronnen).

Protestantse opwekkingen en Pinkstergeloof banen het Pad naar Rome

In de 16de eeuw overviel de herontdekking van de Paulinische, objectieve boodschap van de geloofsgerechtigheid het religieuze denken als een woedende storm. De verkondiging van deze boodschap greep bovendien diepgaand in de loop der geschiedenis in, waardoor deze volkomen werd gewijzigd.

De hervorming werd gegrondvest op het primaat van de Heer, op het oppergezag van Gods Woord, op de algevoelzaamheid van de rechtvaardiging door het geloof.

Niemand zou echter willen beweren dat de reformatoren het zuivere geloof uit het apostolische tijdperk volledig herstelden. De hervormers verschilden in velerlei opzicht van mening. Ze waren ook niet altijd consequent, ook Luther niet. Bovendien was het bijna onvermijdelijk dat sommige van de dwalingen en ook nog wat van het bijgeloof van de donkere middeleeuwen bleven hangen. Ondanks de vele verschillen van mening en tegenstrijdigheden in hun leer, waren de hervormers echter volkomen eensgezind op één centraal punt: de rechtvaardiging door het geloof in de objectieve betekenis daarvan.

De menselijke natuur heeft echter de neiging het zwaartepunt van de geloofsbeleving te verleggen; soms heel geleidelijk – naar een religieus subjectivisme, dus naar zichzelf. De eigen christelijke ervaring wordt in plaats van Christus' leven en sterven in het brandpunt geplaatst. Dit begon reeds in de eerste kerk. Dezelfde ontwikkeling heeft helaas ook plaatsgevonden in het wereldprotestantisme.

De dwaling der sekten

Zelfs nog vóór de hervormers van het toneel verdwenen waren, begonnen in het protestantisme sekten op te komen die zich afscheiden van de gevestigde kerken. Zij meenden dat Luther wel een goed begin had gemaakt door de leer van de rechtvaardiging door het geloof weer in het middelpunt te plaatsen, maar dat hij zijn werk niet had afgemaakt. Men moest veel verder gaan, veel hoger. Natuurlijk school ook in de leer van deze sekten veel waars. Vaak legden zij grote nadruk op een bepaald door de gevestigde, reformatorische kerken verwaarloosd leerpunt. Luther doorzag evenwel dat vele sekten en bewegingen in zijn tijd reeds op het grote punt, de geloofsgerechtigheid, dwaalden. En voor wat hem betreft, was alles dwaling als daarin werd gedwaald. 'Wie ook van dit artikel der rechtvaardiging afwijkt, kent God niet en is een afgodendienaar', schreef hij, 'want als dit wordt weggenomen blijft niets over dan dwaling, schijnheiligheid, goddeloosheid en afgoderij, ofschoon het de hoogste waarheid, de zuiverste godsdienst, de innigste heiligheid schijnt

te zijn.' – *What Luther Says* (St. Louis, Mo.: Conc. Publ. House, 1959), Vol. II, p. 702, 703.

De sektarische leraren van die tijd wezen de rechtvaardiging door het geloof dan ook niet af, maar zagen het slechts als een beginstap in het christelijke leven. Hun dwaling lag dáárin dat zij, als velen voor en na hen, meenden dat het weliswaar een goede start was, maar dat daarna begonnen kon worden met nog hogere zaken. De gerechtigheid door het geloof stond niet langer centraal. Hun aandacht was niet meer ten volle op Christus gericht, maar op hun eigen leven, hun geloofsbeleving. Hun geloof was niet meer uitsluitend gericht op Jezus Christus, maar afgedwaald van een objectieve naar een subjectieve beleving. Luther begreep hun gezindheid uitstekend toen hij zei:

'Wat de mensen zeggen, wel, deze man kan over niets anders spreken dan over de doop, over de tien geboden, over het Onze Vader en het geloof – dingen die zelfs kinderen tegenwoordig begrijpen. Waarom dreunt hij toch altijd met hetzelfde gepreek in onze oren? Wie kan dat nu niet? Men moet toch niet altijd met hetzelfde bezig blijven, maar verder gaan en vooruitgang boeken (zeggen de sekten)? Beste mensen, jullie hebben nu al zo lang hetzelfde gehoord, jullie moeten nu eens hoger stijgen.' *Idem*, Vol. III, p. 1268.

In het tijdperk van de hervormers legden Münzer, zijn volgelingen en de radicale dopers grote nadruk op de werken en de gaven van de Geest. Hun roep was: 'De Geest, de Geest!' Luther antwoordde daarop: 'Ik zal niet volgen waar hun geesten gaan.' Zij waren de charismatici van de 16de eeuw.

Daar was ook Osiander. Aanvankelijk was hij een volgeling en medewerker van Luther, maar hij brak met de reformatorische leer over de toegerekende gerechtigheid (dus een buiten ons zijnde, forensische gerechtigheid) en begon te leren dat de gelovige wordt gerechtvaardigd door de inwoning van Christus. Zowel Luther als Calvijn beseften dat Osianders leer een terugkeer betekende naar het roomse concept.

Andere sekten dwaalden af door hun zoeken naar een gerechtigheid die zou liggen in volkomen zondeloosheid in dit sterfelijke, aardse leven. Ook dit ontmaskerden de hervormers als rooms perfectionisme, maar dan in een ander gewaad.

Na de hervormers ging de protestantse wereld door een periode die als orthodoxie bekend staat. Dwaalleer en afval werden afgewezen, maar dan met een uiterst zorgvuldig, minutieus definiëren en formuleren van de geloofsleer. Geloof ging zo meer en meer op een intellectualisme lijken en ofschoon er vaak goede theologie werd gepro-

duceerd, bracht de orthodoxie een steriel geloof voort en een dode kerk.

In Duitsland ontstond het piëtisme als een reactie op deze doodsheid. Men kan niet ontkennen dat vele piëtistische leiders mannen vol geloof waren en dat hun getuigenis veel goeds tot stand bracht. Er bestond in het piëtisme evenwel een sterke neiging om een overdreven nadruk te leggen op de subjectieve geloofsbeleving. Zo kon een verwrongen weergave van het evangelie ontstaan. Het Duitse piëtisme had veel weg van de roomse mystiek.

Wesleyanisme

In de 18de eeuw was Engeland getuige van een opmerkelijke en wijd verbreide opwekking die ontstaan was door een reactie op het dode formalisme van de Church of England. In die kerk was de leer over de rechtvaardiging door het geloof vrijwel geheel verloren geraakt. Het was de grote tijd van de predikanten op de vossejacht die meer voor hun jachthonden voelden dat voor hun schapen. In die periode werd een nieuwe maatschappelijke klasse zich van haar bestaan bewust: de arbeiders, vaak onkerkelijk en onaangeroerd door een onverschillige kerk. In dat 18de eeuwse Engeland, hoewel ook elders, was John Wesley waarschijnlijk een van de opvallendste figuren van zijn tijd. Sinds Paulus zal hij ook wel de meest succesvolle reizende evangelist zijn geweest. Zijn invloed op de Engelse samenleving – vooral op de arbeidersklasse – is zo groot geweest dat er historici zijn die het aan zijn evangelisatie-activiteiten toeschrijven dat Engeland toen voor een golf van revoluties, zoals Frankrijk die wél kende, gespaard bleef.

John Wesley geloofde in de geloofsgerechtigheid en predikte die krachtig. Zijn beste pak was echter, zoals hij zelf zei, de heiliging van de christen. Hij stond sterk onder invloed van het Moravische piëtisme en enkele belangrijke roomse mystici. Zijn nadruk op de heiliging betekende tegelijkertijd de kracht en de zwakte van het methodisme waarvan hij de stichter was. De kracht lag daarin dat de beweging die benadrukte heiliging zo broodnodig had. Bij vele mensen in die tijd was de leer van de geloofsgerechtigheid overwoekerd door een groeiend antinomianisme (overbodigheid van de wet). Het reformatorische standpunt over de gerechtigheid werd aangegrepen als een excuus voor vele vormen van goddeloosheid. Als een soort Johannes de Doper legde John Wesley de bijl aan de wortel van de boom en wilde vruchten van berouw zien. Daarom kreeg de vernieuwende kracht van de Heilige Geest in zijn leer een grote plaats. Wesley stelde dat het christelijk leven moest worden gevormd door

oprechte gehoorzaamheid aan Gods wet. Zonder geheiligde gehoorzaamheid aan Gods geboden kon er volgens Wesley geen rechtvaardiging bestaan. Deze soms te sterke nadruk op heiliging vormde evenwel ook de zwakke steen in het Wesleyaanse methodisme. Niebuhr heeft dat ook geconstateerd als hij vaststelt dat:

'... (Wesley's) idee vindt zijn wortels in de Nieuwtestamentische leer van vergeving en rechtvaardiging. Hij beschouwt de rechtvaardiging echter alleen in het Augustinische concept, namelijk als vergeving van zonden in het verleden gedaan; heiliging ziet hij evenwel als een hogere vorm van verlossing.' – Reinhold Niebuhr, *The Nature and Destiny of Man* (New York, Charles Scribner's Sons 1949) Vol. II, p. 180.

Wesley ontwikkelde een leer van volledige, allesomvattende heiliging, die ook bekend staat als de 'tweede zegen' of de 'methodistische volmaaktheid'. Hij stelde het zich zo voor, dat na de rechtvaardiging en in het proces van heiligmaking de mens door het geloof plotseling een 'tweede zegen' zou kunnen ontvangen die de ziel volledig zou zuiveren van de aangeboren zonde. Daarna zou de nu geheel geheiligde gelovige tot niets in staat zijn dan tot vol-

maakte liefde. Deze ervaring noemt hij een 'nog hogere verlossing', oneindig veel hoger dan die tot stand werd gebracht bij de rechtvaardiging (Plain Account, p. 7). Wesley en zijn medestanders (of medepredikanten) drongen er bij hun toehoorders op aan ijverig naar deze tweede zegen te zoeken. Deze deden dat en gaven daarvan blijk door een leven van ernstige – en somtijds geëxalteerde vroomheid te leiden.

Bij Paulus en ook bij Luther vormt de geloofsgerechtigheid de totale, uiteindelijke waarheid van het evangelie. In het Wesleyanisme dreigde deze centraliteit en totaliteit echter verloren te gaan en ondergeschikt te raken aan de heiliging. Het strekt evenwel tot Wesley's eerlijkheid dat hij tot op zijn sterfbed volmondig toegaf die 'tweede zegen' nooit te hebben ontvangen. Hij had er echter voortdurend naar gezocht maar slechts in de hoop er op geleefd. Hij was zo nederig te erkennen dat hij slechts van zijn zondigheid bewust was nu hij op sterven lag.

Ongelukkigerwijze waren niet alle volgelingen van Wesley zo wijs, voorzichtig en nederig als hun grote voorganger. De problemen begonnen, toen enkele beweerden de tweede zegen van volledige heiliging wél te hebben ontvangen. Sommigen van hen waren predikant en meenden dat zij superieur aan Wesley waren geworden. De grote methodistische opwekking verviel daarmee tot fanatisme. Deze bleef achterwege zolang de methodisten naar volmaaktheid zóchten, zodra ze echter meenden die gevonden te hebben brak het in alle hevigheid uit.

Nóg iets dient ten gunste van John Wesley te worden gezegd: hij hield zich bijna uitsluitend bezig met de verkondiging van het evangelie aan de verlorenen. Daardoor was het grootste deel van zijn prediking gericht op de rechtvaardiging door het geloof. Dit moet de weg van de Voorzienigheid zijn geweest, want zijn verkondiging behield daardoor de noodzakelijke evenwichtigheid, hetgeen van zijn navolgers helaas niet kan worden gezegd.

Opwekkingen in Amerika en de 'heiligingsbeweging'

Heel het 18de en 19de eeuwse Amerika kwam in de ban van het methodistische, religieuze enthousiasme. Daarenboven ontwikkelde zich in de Verenigde Staten zeer eigensoortige, religieuze opwekkingen met een eigen, nogal bijzondere stijl. Deze pasten bij het nationale temperament en bij de 'geest of de mentaliteit van de frontier' (de gebieden die door de pioniers ontgonnen werden en waar door het harde en gevaarlijke bestaan een aparte levensstijl was ontstaan: rauw en vol spanningen). Deze pioniers zagen zelden een predikant, laat staan een kerk. Hoogstens één keer per jaar was er voor de omgeving waar

ze woonden een opwekkingssamenkomst, een tentvergadering, die plaatsvond als het jonge rundvee bijeen werd gedreven en moest worden gebrandmerkt. Dan moest de jeugd bij elkaar komen om 'verlost' te worden, terwijl de ouderen een flinke 'schoonmaakbeurt' moesten ondergaan. Vinson Synan beschrijft dit treffend in zijn werk over de Amerikaanse pinksterbeweging:

'Zij die zulke tentvergaderingen bezochten... verwachtten van hun religieuze ervaring dezelfde spanningen als ze in hun pioniersbestaan ondergingen. Gewend als ze waren aan 'het kopje kleiner maken van grizzleyberen en het slag leveren met de roodhuiden', beleefden zij hun godsdienst kleurrijk en vol opwinding.' – Vinson Synan, *The Holiness-Pentecostal Movement in the United States* (Grand Rapids, Mich.; 'Wm. Eerdmans' Publ. Comp. 1971), p. 25.

Soms ging de godsdienstvreugde gepaard met emotionele buitensporigheden zoals 'goddelijke hysterie', vallen, zenuwtrekkingen, de 'heilige lach', hondegeblaf en 'wilde dansen zoals David uitvoerde voor de ark des Heren'.

Op de helft van de 19de eeuw werd een zekere Charles Finney, een evangelist, zo populair en zo succesvol dat zijn religieuze opwekking bijna een nationale godsdienst werd. Zijn *Systematic Theology* – nog altijd een veelgebruikt handboek in een aantal Amerikaanse pinkstergenootschappen – stelt zich zeer kritisch op ten aanzien van Luthers en Calvijns leer over de toegerekende gerechtigheid. Bij Finney ligt het accent geheel op de heiliging en op hetgeen God verricht in de mens. Zijn verkondiging bracht bij vele mensen een sterk-emotionele crisis-ervaring teweeg, waarna zij gingen zoeken naar zo'n mate van heiliging dat ze het gevoel hadden bij God weer aanvaardbaar te zijn geworden. Al de toenmalige 'revivals' hechtten trouwens een zeer groot belang aan een zeer dramatische, emotionele, empirische, innerlijke ervaring. Ze waren subjectivistisch en gericht op een innerlijke geloofsbeleving in plaats van te prediken over het objectieve evangelie.

Terzelfdertijd ontstond er in de Verenigde Staten in de methodistische kerken een opmerkelijke opleving in de belangstelling voor de 'tweede zegen'. Synan schrijft dat 'het idee dat iemand volmaaktheid kon vinden een weerklank was van het algemene optimisme dat toen overal in de Amerikaanse samenleving heerste.' – *Idem*, p. 22.

'Het was een soort evangelisch transcendentalisme dat bloeide in het idealisme van het jonge, groeiende Amerika.' *Idem*, p. 30.

'De veertiger en vijftiger jaren van de vorige eeuw werden daarom gekenmerkt door een vloed van perfectionistische leerstellingen in de methodistische kerken. Leidende kerkelijke functionarissen – predikanten, bisschoppen en theologen – gingen in deze stroming

voorop waardoor deze bovendien een intellectualistische en institutionele grondslag kreeg.' *Idem*, p. 28.

Deze beweging is uiteindelijk overgeslagen naar andere protestantse kerken en in 1869 werd zij bekend als de 'heiligingsbeweging'. Deze vond ook zijn weg naar Engeland en kreeg daar bekendheid als de Keswick Convention. De nadruk werd hier gelegd op een overwinnend leven in de Geest. Het brandpunt van hun leer lag dan ook niet in rechtvaardiging en bekering, maar in het verkrijgen van een empirische heiligheid. Boardman, Inskip, A. B. Simpson, Torrey en Andrew Murray waren enkele van de bekendste schrijvers en leiders van de beweging. Het boek van Hannah W. Smith, *'The Christian's Secret of a Happy Life'* (in de Verenigde Staten nog altijd verkrijgbaar) geeft uitstekend de aspiraties van de zogenaamde 'heilige' mensen weer. Dit type boeken herkent men over het algemeen aan hun titels die meer gebaseerd zijn op de menselijke geloofsbeleving dan op de verlossing door Christus: *The Victorious Life, Keys to a Victorious Life, The Spirit-filled Life*, enz. Het motto van deze literatuur is meestal: Laat Romeinen 7 maar zitten en ga door naar Romeinen 8, hetgeen volkomen tegengesteld is aan hetgeen de hervormers leerden.

Natuurlijk kan men zich niet van de heiligingsbeweging afmaken door te stellen dat alles er verkeerd aan was. Dat is het tegendeel van onze bedoeling. Zij hebben veel goeds en veel troost geboden. De objectieve rechtvaardiging, de verzoening en de vergeving raakten – hoewel niet ontkend – echter steeds meer op de achtergrond, werden ondergeschikt gemaakt en verdwenen soms zelfs bij de overstelpende in-beslag-genomenheid van hun religieuze beleving en perfectionistisch streven.

Uiteindelijk is de heiligingsbeweging door dit subjectivistisch streven op de zandbank gelopen. Het ging ten slotte meer lijken op rooms-katholicisme dan op protestantisme. Tegen het einde van de 19de eeuw riep de leiding van de methodisten de beweging een halt toe. Als gevolg daarvan werden van 1890 tot 1900 in de Verenigde Staten 32 kerkgenootschappen gesticht die alle zijn voortgekomen uit de heiligingsbeweging.

De pinksterbeweging

In diezelfde periode begon men in deze kringen ook te spreken over 'een doop met vuur'. Een van de bovengenoemde 32 kerken – opgericht in Iowa in 1895 en geleid door Benjamin Erwin – werd meteen al de 'Fire Baptized Church' genoemd.

Zij die het vuur ontvingen gingen vaak over tot luidkeels roepen, het slaken van kreten, raakten in trance en spraken

in tongen. Deze 'vuurdoop' werd gezien als de miraculeuze komst van de Geest na de volledige heiliging. Deze 'derde zegen' werd door een aantal conservatieve leiders in de kerk niet aanvaard omdat zij de 'tweede zegen' en de speciale doop door de Geest als een en dezelfde zegen beschouwden.

De radicale voorstanders van vuur bleven zich krachtig weren in deze kerk door enthousiaste prediking en publicaties, zoals *'Live Coals of Fire'* (voor het eerst uitgegeven in 1899). Dit tijdschrift sprak van 'bloed-dat reinigt, de Heilige Geest die ons vervult, het vuur dat ons verbrandt en het dynamiet dat ons doet exploderen'. Het kost geen moeite ons een voorstelling te maken van dit ge-exalteerde 'high' zijn.

Toch is hieruit de pinksterbeweging, zoals we die thans kennen, voortgekomen. Synan zegt daarover:

'De pinksterbeweging kwam voort uit een splitsing van de heiligingsbeweging en kan worden gezien als het logische gevolg van de zogenaamde heiligings-kruistocht die het Amerikaanse protestantisme veertig jaar lang in vuur en vlam heeft gezet.' *Idem*, p. 115.

Dit wordt bevestigd door Dr. Frederick Dale Bruner:

'De pinksterbeweging is voortgekomen uit de wereldomvattende heiligingsbeweging. De historicus van deze beweging, Charles Conn, stelt dat de pinksterbeweging een verlengstuk van deze heiligings-opwekking is, die in de 19de eeuw plaatsvond.' – F. D. Bruner, *A Theology of the Holy Spirit* (Grand Rapids, Mich. Wm. Eerdmans' Publ. Comp., 1970) p. 44.

De bekende rooms-katholieke auteur en eigentijdse oecumenist, Kilian McDonnell gaat nog verder en stelt:

'John Wesley was de vader van heel veel 19de eeuws religieus enthousiasme; een van zijn kinderen was de heiligingsbeweging waariut de pinksterbeweging van onze tijd voortkwam.' – Kilian McDonnell, *'The Classical Pentecostal Movement'* New Covenant, Vol. I, no. 11 (mei 1972) p. 1. (*New Covenant* is een maandelijks tijdschrift ten dienste van de rooms-katholieke charismatische vernieuwing, Red.)

In het blad *Vuur* van de charismatische beweging in Nederland lezen we:

'En de Pinksterbeweging zelf? Ze is direct voortgekomen uit de heiligingsbeweging die in de negentiende eeuw de geestelijke vernieuwing, die met Wesley begonnen was, binnen en ook buiten het Methodisme met kracht wilde voortzetten.' (*Vuur*, oktober 1973, p. 9).

De pinksterbeweging ontstond in feite door de bewering dat het spreken in tongen een fysiek bewijs is van de doop in de Geest. Deze kwestie veroorzaakte weliswaar een scheiding van geesten tussen de heiligings- en pinksterbeweging; de grondslagen van beide stromingen zijn echter in wezen hetzelfde gebleven. Het pinkstergeloof is het onvermijdelijke sluitstuk van de subjectivistische opwek-

kingsbewegingen, het eindstadium van de Amerikaanse opwekkingsreligieën.

Het pad naar Rome

Al ruim 400 jaar zijn in het protestantisme krachten en invloeden aan het werk om de reformatische, objectieve opvatting van de gerechtigheid uit te hollen of af te zwakken. Het resultaat in onze tijd is dat het protestantisme op weg terug naar Rome dreigt te gaan. Een tiental jaren geleden maakte de rooms-katholieke theoloog, Louis Bouyer, de volgende verbijsterende opmerkingen:

'De protestantse opwekking . . . roept de beste en meest authentieke elementen op in de katholieke traditie . . .' – Louis Bouyer, *The Spirit and Forms of Protestantism* (Cleveland, Ohio: World Publ. Comp. 1964), p. 186.

'We zien dat in alle protestantse landen christenen die hun godsdienst ontlenen aan de beweging die wij, zeer algemeen gesproken, de protestantse opwekking noemen, een min of meer volledige herontdekking van het katholicisme doen.' *Idem*, p. 188.

'Deze zeer waardevolle en blijvende opwekking vertoont één opvallende gelijkenis met het proces van herontdekking van het katholicisme.' *Idem*, p. 189.

'...de intuïtieve oriëntatie van deze opwekkingen op het katholicisme . . . zou wel eens de verzoening van het protestantisme en de Kerk teweeg kunnen brengen . . .' *Idem*, p. 197.

Bouyer sluit met een appél aan zijn mede-katholieken zich voor te bereiden op een onvermijdelijke terugkeer van de 'afgescheiden broeders' door de invloed van deze eigentijdse opwekking. Het feit dat vele uit deze opwekkingsbewegingen zich nog anti-rooms voelen, kan geen verschil maken. Zij wandelen, volgens Bouyer, thans nog in duisternis en zijn, voor wat de essentie van hun geloofsbeleving betreft, nog in onwetendheid over de diepe overeenstemming daarvan met het rooms-katholicisme!

Indien de lezer geïnteresseerd is te weten hoe Rome over de opwekkingsbewegingen in de Verenigde Staten denkt, leze hij de juli-editie van de *'Catholic Digest'*.

Enige jaren geleden merkte de inmiddels overleden protestantse theoloog Paul Tillich op, dat thans het einde van het 'protestantse tijdperk' is bereikt:

'Want het soort protestantisme dat zich in Amerika heeft ontwikkeld is niet zozeer een uitdrukking van de reformatie, maar heeft meer uitstaande met de zogenaamde evangelische radicalen. Er zijn natuurlijk nog de lutheraanse en calvinistische groeperingen en hoewel deze nog niet geheel hun kracht hebben verloren hebben ze zich toch tot op een verbijsterend niveau aangepast aan het klimaat van het overige Amerikaanse protestantisme. Dit hebben deze overigens zelf niet gecreëerd, maar is het werk van de sectarische bewegingen. Toen ik twintig jaar geleden naar de Verenigde Staten kwam was de reformatische theologie vrijwel onbekend in het Union Theological Seminary (de theologische hogeschool in New York waar Tillich doceerde, Red.). Dit kwam door de verschillende

tradities en de reductie van de protestantse leer tot non-reformatische tradities.' – Paul Tillich, *A History of Christian Thought* (London: SCM Press, Ltd., 1968) p. 225, 226. (Uit lezingen in 1953 uitgegeven.

'Luthers conflict met de evangelische radicalen is van groot belang voor de Amerikaanse protestanten, omdat het heersende type christendom in Amerika niet rechtstreeks door de reformatie is geproduceerd, maar door een indirecte reformatische invloed via de evangelisch-radicalen beweging.' *Idem*, p. 239.

Gedurende het laatste decennium zijn de opmerkingen en verwachtingen van Bouyer en Tillich volkomen bewaarheid. Men zou voor wat betreft de weg terug naar Rome bijna spreken van 'a point of no return' (punt op een traject waarop terugkeer naar het vertrekpunt onmogelijk is geworden en men door moet gaan naar de plaats van bestemming).

De neo-pinkster- of charismatische beweging

Van 1900 tot 1960 ontwikkelde de pinksterbeweging zich min of meer buiten het protestantisme om. Aan het einde van die zestigjarige periode had ze zich ontwikkeld tot een wereldwijd aantal van ruim acht miljoen. Toen begonnen mensen zoals Dr. Henry van Dusen het de 'derde macht' van het christendom te noemen. Omstreeks 1960 vond er echter een opmerkelijke verandering plaats. De pinksterbeweging begon de grenzen van de kerkgenootschappen te doorbreken en deze diep te penetreren. Zoals John Sherill ook zegt in zijn boek *They Speak with other Tongues: 'de muren vielen neer'*.

Spoedig waren er duizenden, vervolgens miljoenen episcopale, methodistische, lutherse, baptistische, presbyteriaanse en allerlei andere protestantse pinkstergelovigen, die gewoon in hun kerken bleven en daar het vuur verspreidden. Deze interkerkelijke fase van de beweging, ook wel de neo-pinkster- of charismatische genoemd, overtrof voor vele protestantse gelovigen alles wat zij tot dusver in hun eigen vaak versteende kerken hadden meegemaakt. Ze voelden zich in deze beweging nauwer met elkaar verbonden dan eertijds in hun kerken. Velen voorspellen dat dit de grootste religieuze opwekking is die ooit in de geschiedenis heeft plaatsgevonden.

Tegen het einde van bovengenoemd decennium deed deze opwekking wederom enkele reuzeschreden voorwaarts. Het richtte zich op de nieuwe, opkomende jeugdcultuur en het resultaat werd bekend als de Jezus-beweging (Jesus

People). Men schat dat ongeveer 90% van de jongeren in de Jezusbeweging een of andere vorm van pinkster-ervaring hebben meegemaakt. Velen uit de drugcultuur sloten zich aan.

Vervolgens, als een kroon op haar indrukwekkende activiteiten drong in 1967 de beweging de rooms-katholieke kerk binnen. Het begon zeer bescheiden in enkele van haar onderwijs-instituten – Duquesne en Notre Dame in de V.S. –, maar het verspreidde zich zeer snel in de Kerk en trekt thans de aandacht van kardinalen, bisschoppen en priesters, maar vooral van de 'vergeten' kloosterlingen die in de pinkster-ervaring duidelijk verbanden zien met bepaalde vormen van kloosterreligie. Aangezien zowel roomsen als protestanten een identieke pinkster-ervaring hebben dienen de laatste wel hun anti-roomse houding te herzien, hetgeen dan ook inderdaad in de charismatische beweging gebeurt. Vele roomse theologen wijzen er op dat het pinkstergeloof eigenlijk eerder thuis hoort in de oude Kerk. Het heeft daar dan ook aanzienlijk minder weerstand te overwinnen dan in protestantse kringen. De waarde-toekenning van de overstelpende pinkster-ervaring heeft daar nog niet die omvang aangenomen als in de katholieke theologie.

De benedictijn Edward O'Connor van Notre Dame:

'... de geestelijke ervaring van hen die zijn aangedaan door de genade van de Heilige Geest in de pinksterbeweging stemt volledig en ten diepste overeen met de klassieke, geestelijke theologie van de roomse kerk.' – Edward D. O'Connor, *The Pentecostal Movement in the Catholic Church*, p. 183 (Pecos, N.M.: Dove Publ. 1970).

Het neo-pinkstergeloof brengt de rooms-katholieken dan ook beslist niet van hun roomse tradities en geloofsleer af. O'Connor zegt daarover:

'Zo hebben de traditonele godsdienstoefeningen van de Kerk een diepere betekenis gekregen. Een aantal mensen zijn er toe gekomen vaker gebruik te maken van het sacrament der boetedoening hetgeen gevolg is van hun ervaring in de doop van de Geest. Anderen hebben weer ruimte ontdekt voor een vernieuwde Maria-verering, hoewel ze voorheen daar nogal onverschillig of zelfs afwijzend tegenover stonden. Een van de treffendste gevolgen van het werk van de Heilige Geest is de aanmoediging tot aanbidding van de Tegenwoordigheid in de Eucharistie.' – *Idem*, p. 14, 15.

Het oecumenisch stadium van de charismatische beweging

De jaren zeventig hebben een belangrijke periode van oecumenische opleving gebracht. Ook de charismatische is hierin een belangrijke rol gaan spelen. *Christianity Today*, 1 februari 1972, merkt hierover op:

'De stroming die thans over de gehele wereld de grootste bijdrage schijnt te leveren aan de huidige christelijke opleving, is de pinksterbeweging. Deze beweging, die enkele decennia geleden ontstond en in de eerste jaren zeer sektarisch was, is thans oecumenisch aan

het worden in de diepste betekenis van dat woord. De nieuwe pinksterbeweging – ook wel neo-pentecostalisme genoemd – telt sinds kort ook vele duizenden rooms-katholieken in haar gelederen, ... een nieuw tijdperk van de Geest is begonnen. De charismatische ervaring brengt christenen verder dan alleen maar glossolalie (tongenspraak, Red.) ... Er verschijnt licht aan de einder. Op de weg van de christenen wordt een evangelische renaissance zichtbaar en deze gaat van de nederige pioniers der sekten naar de hoogte van de roomse gemeenschap. Dit schijnt een van de meest strategische momenten in de geschiedenis der Kerk te worden.'

De mei 1972 editie van 'New Covenant' toont de vereniging van katholieken en protestanten in één grote charismatische gemeenschap. Het blad verkondigt de hoop dat deze charismatische beweging *het helende middel* zal zijn van de 16de eeuwse wond. Ook Dr. Henry P. van Dusen (Union Theological Seminary New York) wordt geciteerd:

'De aanwezigheid van de charismatische (pinkster) beweging onder ons wordt gezien als een nieuw tijdperk in de ontwikkeling van het christendom. Dit nieuwe pinksterfeest zal toekomstige kerkhistorici voorkomen als een "ware hervorming" (te vergelijken met die van de 16de eeuw) waaruit de derde macht van de christenheid zal voortkomen (de protestants-katholieke pinksterbeweging).' – H. P. van Dusen, in *New Covenant*, mei 1972, p. 19.

Deze vereniging zal echter niet berusten op objectieve, bijbelse leer maar op subjectieve geloofsbeleving. De Amerikaanse christenheid verdrinkt thans in een zee van religieus subjectivisme. Charismatische lectuur besmet het denken als de kikvorsen van Egypte (zie Openb. 16:13,14). Nog nimmer is zo'n massale hoeveelheid christelijke lectuur zo gespeend geweest van het evangelie van Christus. Er is nauwelijks één objectieve gedachte in te vinden. Als een terugkeer tot de middeleeuwse mystiek, is het een van de grote mogelijkheden geworden tot een dialoog tussen Rome en Reformatie. Het afbrokkelen van het protestantse verzet hiertegen toont duidelijk het verval in de protestantse kerken. Het woord protestant wordt door velen niet meer aanvaardbaar geacht.

Een profetie wordt werkelijkheid

Velen in de kerken verblijden zich over het oplaaiende vuur van een nieuwe christelijke opwekking. Dit is zeker geen voorbijgaande gril. Wij erkennen de diepe realiteit van deze opwekking, maar zien het ook als een opmerkelijke vervulling van de bijbelse profetie. Indien de protestantse theologie was gebleven bij, wat men noemt, de historische verklaring van die profetie – hetgeen ook het uitgangspunt van de hervormers was – en niet de futuristische school (van de Jezuïten) was nagevolgd, zou men wellicht gespaard zijn gebleven voor deze verblinding. De reformatorische bijbelverklaarders zagen immers in het luipaardachtige beest van Openb. 13 een symbool

voor het pausdom dat de Europese cultuur overheerste. Gewapend met de grote, bijbelse waarheid van de geloofsgerechtigheid, diende de hervorming de 'mens der zonde' een 'dodelijke wond' toe. Daardoor werden de volkeren van de pauselijke overheersing bevrijd (zie Openb. 13:3). De profetie in het boek Openbaring voorspelt echter een herstel van de macht der oude Kerk en wel over het verstand en het geweten van vele mensen, zodat deze opnieuw tot onderwerping worden gebracht. De profeet spreekt aldus:

'En het doet grote tekenen, zodat het zelfs vuur uit de hemel doet nederdalen op de aarde ten aanschouwen van de mensen. En het verleidt hen, die op de aarde wonen, wegens de tekenen die hem gegeven zijn te doen voor de ogen van het beest. En het zegt tot hen die op aarde wonen, dat zij een beeld moeten maken voor het beest, dat de wond van het zwaard had en (weer) levend is geworden.' Openb. 13:13,14.

Vuur uit de hemel ten aanschouwen van de mensheid! Een verbijsterend accurate schildering van het Amerikaanse protestantisme in de greep van het vuur. Pinkstervuur! Het favoriete symbool van de charismatische beweging. Johannes gebruikt het in zijn geïnspireerde beschrijving van een valse manifestatie van de Heilige Geest. Het is geen echt vuur uit de hemel, maar de mensen zien het zo. De invloed ervan brengt hen er echter toe 'het beest... te aanbidden welks dodelijke wond genezen was...' Openbaring 13:12.

De laatste periode in de geschiedenis der mensheid zal

worden gekenmerkt door grote verleidingen op religieus gebied. Onder het mom van 'vuur uit de hemel' zullen 'de geesten van duivelen' uitgaan 'naar de koningen der gehele wereld, om hen te verzamelen tot de oorlog op de grote dag van de almachtige God.' Openb. 16:14 (zie ook 2 Thess. 2:8-12).

De gegrepenheid door deze innerlijke geloofsbeleving leidt tallozen terug in de religieuze sfeer van de kerk der middeleeuwen. Rome weet wat er op het spel staat.

Wij zijn in een periode aangeland waarin opnieuw de grote vraagstukken van de 16de eeuw moeten worden bestudeerd en besproken. Het zal een conflict zijn van niet alleen ernstige aard, het zal het laatste, uiteindelijke conflict zijn. De grenzen tussen allerlei kerkelijke groeperingen zullen steeds meer vervagen en ten slotte geheel verdwijnen. Er zal een totale hergroepering plaatsvinden die de gehele christenheid omvat. Aan de ene kant zal zich een ontzagwekkende kerkorganisatie bevinden met rooms-katholieken, protestanten (of pseudo-protestanten), pinkstergelovigen en vele andere navolgende kerken. Deze organisatie zal zich een beweging noemen die de bekering van de gehele mensheid wil bewerkstelligen. Hij wordt nauwkeurig beschreven in Openbaring 13. Aan de andere kant zal zich een beweging vormen uit hen die hun vertrouwen blijven stellen op Een, op hun Heer. Zij zullen in Zijn kracht het zuivere en eeuwige evangelie herstellen. Deze beweging wordt beschreven in Openbaring 14.

Robert D. Brinsmead

De charismatische beweging in Nederland

Het pinkstergeloof en de charismatische beweging zijn wereldomvattende stromingen in het christendom. In de verschillende artikelen van dit themanummer wordt voornamelijk de wereldwijde ontwikkeling besproken en richt die bespreking zich voor een groot deel naar uitspraken in de meestal anglo-amerikaanse 'wereldliteratuur' van het pinkstergeloof en de charismatische beweging.

Omdat wij niet willen (en mogen) uitsluiten dat er in ons land een authentieke ontwikkeling gaande is – géén autonome, want de leidende figuren in de beweging relateren zich duidelijk aan de internationale groepen – willen wij in een afzonderlijke beschouwing aandacht schenken aan de charismatische beweging in Nederland.

De gegevens daarvoor zijn nogal beperkt. Contacten leverden eigenlijk alleen op wat in enkele brochures, radiolezingen en het tijdschrift *Vuur* staat vermeld.

Het hierna volgende, zeer summiere 'historisch' overzicht alsook de bespreking van de relatie tot het zuivere evangelie berusten dan ook op de informatie hieraan onttrokken. Voor een definitief oordeel blijft voorzichtigheid dus geboden.

Hier en daar zal deze poging mogelijk niet voor 100% correct uitvallen. Het is bovendien erg moeilijk – zo niet onmogelijk de zeer snelle en krachtige ontwikkeling van deze beweging naar vele richtingen zelfs maar in hoofdlijnen vast te leggen. De literatuur vertoont een zekere 'ongrijpbaarheid'.

Voor beperkingen en eventuele misvattingen bieden wij dan ook gaarne onze verontschuldigen aan.

Nieuwe tak?

Is de charismatische beweging in ons land een nieuwe loot aan de boom met vele takken die de pinksterbeweging in ons land is? Zonder meer kan dat niet gesteld worden. Toch heeft de charismatische beweging ontegenzeggelijk wortels in de pinksterbeweging.

Elders in dit blad wordt een kort overzicht gegeven van ontstaan en ontwikkeling van de internationale pinksterbeweging. Tientallen jaren hebben de gevestigde kerken zich hiervan min of meer drastisch gedistancieerd. Dit geldt ook voor Nederland, waar de pinksterbeweging al vele jaren bestaat en de charismatische beweging betrekkelijk jong is.

De eerste pinkster-activiteiten in ons land dateren van 1906, toen de oud-Heilsofficier G. R. Polman in Amsterdam samenkomsten belegde. Toch kan men niet zeggen dat dit, voor wat Nederland betreft, het beginpunt was van een historische ontwikkeling, waarvan de charismatische beweging het natuurlijk resultaat is. Ds. W. W.

Verhoef, voorman in de Nederlandse groep, stelt (in *Vuur*, okt. 1973, p. 3) dat het 'een kerkelijke of oecumenische parallel van de pinksterbeweging' is. Misschien, maar dat is moeilijk te ontdekken, ligt dit internationaal iets anders. Ds. W. C. van Dam, ook actief in de groep, stelt in zijn serie radiolezingen over de charismatische beweging (NCRV, juli/aug. 1973) vast:

'Men ging spreken over een "charismatische vernieuwing der kerken" of over een charismatische beweging binnen de kerken'.

Binnenkerkelijk, interkerkelijk

Aan het einde van de jaren vijftig ontstaat in verschillende landen – vooral in Amerika, maar ook in Engeland en Nederland – dus een ander soort pinksterbeweging. Het grootste, kenmerkendste verschil ligt in haar binnenkerkelijkheid. Er is evenwel diepgaande verwantschap in leer en geloofsbeleving met de authentieke, maar van de kerken vrijwel geheel geïsoleerde pinkstergroepen; in beide zijn gebedsgenezing en tongentaal de belangrijkste aspecten van de geloofsbeleving.

Van Dam zegt hierover:

'Vooral vanaf het begin der zestiger jaren begint in de kerken iets geheel nieuws te gebeuren. Honderdduizenden christenen over de gehele wereld ontvangen een ervaring van de realiteit van de Heer die ze alleen maar kunnen beschrijven met bijbelse begrippen als: uitstorting, ontvangen, inwoning van, vervulling, gedoopt worden met de Heilige Geest. Hun honger naar meer kracht, meer liefde, meer vreugde in eigen geloof, en voor hun kerk vonden ze gestild. Daarbij ontdekken ze dat in hun leven gaven, charismata, openbaar worden, zoals ook de oude kerk die kende. Verrast door de vreugde ontvingen velen een nieuwe taal om de Heer te loven. De Heer toont zijn aanwezigheid door visioenen en profetieën te schenken, zieken te genezen en gebonden te bevrijden.'

Zo ontstond er een 'charismatische praktijk, vooral de profetie en het bidden in tongen' (*Vuur*, 7/8 1973, p. 2), een

'interkerkelijke pinksterbeweging in onderscheiding van de klassieke pinkstergroepen. Deze interkerkelijkheid strekt zich over de volle breedte uit van Katholiek en Orthodox enerzijds via de protestantse kerken tot de open pinksterstromingen anderzijds. De charismatische beweging is internationaal gekenmerkt door deze brede samenwerking. Zij brengt iets tot uitdrukking van de oekumene van de Heilige Geest, zonder dat we dit tot een tegenstelling maken met de officiële oecumenische beweging.'

(*Vuur*, nr. 1 nieuwe opzet, p. 3. Deze editie was ongedateerd en ongenummerd. Red.)

Ook in Nederland voelden velen in de kerk zich door de pinksterboodschap aangesproken. Maar evenals elders werd het pinkstergeloof door de kerken met een zeker wantrouwen bekeken. Ongetwijfeld zal de bijna per traditie voorzichtige en soms ook (spiritueel) wat zuinige aard van de vaderlandse kerkganger hierin een rol hebben gespeeld.

Hoe dan ook, het begon in de kerken door te breken en vele predikanten schaarden er zich achter. Bezoeken van buitenlandse pinksterevangelisten, zoals Richards, Zaiss en Leonard in de jaren vijftig droegen daar in niet geringe mate toe bij. Volgens Verhoef voelden de meeste belangstellenden toen 'zich tussen de wal en het schip. Ze hadden via hun kerk teveel ontvangen om zich in een pinkstergroep op te sluiten, ze waren te zeer levend gegrepen om zich in hun kerk thuis te voelen. (Vuur, 7/8, 1973, p. 2). Verhoef richtte in 1957 het hierboven reeds enkele malen geciteerde blad Vuur op, aanvankelijk nog op lokale basis, later meer op een landelijk publiek gericht. Daarna werkten zowel Ds. W. Glashouwer (oprichter en voorzitter van de Evangelische Omroep) als Ds. A. H. van den Heuvel (de huidige secretaris-generaal van de Ned. Herv. Kerk) mee!

In 1958 bracht het bezoek van de Amerikaanse evangelist T. R. Osborn een doorbraak voor het pinkstergeloof in Nederland tot stand. De kerken bleven zich afzijdig houden, maar de positieve opstelling van Vuur t.a.v. deze gebeurtenis en wat deze loswerkte, bezorgde het blad duizenden nieuwe abonnees. Vuur ontrok zich daarna niet aan de kerk, maar bleef zoeken naar 'ruimte voor de doop van de Geest en de gaven van de Geest binnen de kerkelijke structuren.' (Vuur, 7/8, 1973, p. 2).

Volgens Verhoef is er in 1961 even een klimaatsverbetering tussen kerk en pinksterbeweging geweest, wat onder meer tot uiting kwam in het hervormde rapport 'De kerk en de pinkstergroepen' (Vuur, idem, p. 2). Toch is het daarna heel anders gelopen. Verhoef constateerde dat er weer meer scheiding en afstand ontstond, want de kerken raakten geëngageerd door de wereldnood en maakten 'horizontaliserende uitschieters'. (Vuur idem, p. 2).

Vuur dat tot dusver alleen maar een opwekkingsblad was geweest, begon zich nu ook met andere activiteiten bezig te houden, zoals Vuurweekends, lektuurfonds, e.d. In 1964 trad een rooms-katholiek priester tot de redactie toe, terwijl ook door de medewerking van de pinksterevangelist Jan van Gijs 'een brede oekumenische gestalte was ontstaan'. (Vuur, idem, p. 2).

Daarna maakte Vuur nog een 'horizontale periode door, hoewel men daar spoedig van terug kwam: 'We gingen geducht over op de horizontale toer (1969, 13e jaarg.). Na een jaar is dat allemaal weer rechtgetrokken. Ik geloof dat we zo langzamerhand duidelijk hebben gemaakt dat we intens vertikaal en horizontaal tegelijk kunnen zijn. Dat we niets af hebben gedaan van de pinksterboodschap en dat we tegelijk betrokken in de problemen van onze wereld willen leven'. (Vuur, idem, p. 7).

In 1971 ontstond de grote kentering. De charismatische conferentie in Nijmegen, georganiseerd door de Kruiskring (een gebedsgemeenschap van predikanten en priesters), met grote voormannen uit de internationale, charismatische beweging aanwezig, zoals David du Plessis en Kilian McDonnell, was daar de oorzaak van. In het daaropvolgende jaar werd een afvaardiging gezonden naar de eerste Europese Charismatische Conferentie. Deze afvaardiging kwam uit vier organisaties, t.w. de Oase, centrum voor gebed, geloofsbezinning en dienst der genezing te Rotterdam, de Near East Mission, een zendingsorganisatie met een zending in Jeruzalem, de bovengenoemde Kruiskring en Vuur. Hieruit, behalve de Kruiskring die later alleen waarnemer schijnt te zijn geworden, is een landelijke samenwerking gegroeid die in 1972 leidde tot de oprichting van de Charismatische Werkgemeenschap Nederland (CWN). Deze organiseerde reeds een aantal charismatisch-theologische conferenties in ons land.

De binding van de verschillende groepen ontstond omdat ze allen geloven in het charismatische werk van de Heilige Geest. 'De samenbindende factor van dit genuanceerde gezelschap is het charismatische werk van de Heilige Geest. Dat is het bijbelse gegeven, dat de Geest ook nu nog geestelijke gaven (charismata) aan de gelovigen geeft. We hebben hier te maken met een werk van God, dat sinds het begin van de eeuw vooral via de pinksterbeweging tot uiting kwam en dat sinds het begin der vijftiger jaren ook overslaat naar de historische kerken.' (Vuur 12, 1972, p. 2).

De beweging is interkerkelijk en stelt zich duidelijk oecumenisch op, met dien verstande dat zij in de oecumene de gehele christenheid ziet:

'Het tweede kenmerk van bovengenoemde beweging is dan ook, dat ze in deze kerkelijke charismatische beweging staat met een principiële openheid voor alle kerken. Ieder kan deze beweging van Gods Geest in alle kerken constateren, van de baptisten tot en met de rooms-katholieken, van de zendingskerken tot en met de oosters-orthodoxe kerken.' (idem, p. 2).

De Geest centraal of . . . Christus?

In een van de voorgaande artikelen in dit blad hebben wij de grond voor de rechtvaardiging in Christus nog eens uiteengezet en er op gewezen dat deze in het middelpunt van het zuivere evangelie staat. Tevens hebben wij aangegeven dat de Heilige Geest met betrekking tot de verlossing van de mens een aantal belangrijke en onmisbare activiteiten verricht. De conclusie was dat op grond van de bijbel, de mens Christus in zijn geloofsleven centraal moet stellen en dat de Geest hem daarbij helpt. Alle activiteiten van de Geest - Die nooit van Zichzelf spreekt - zijn er

op gericht de zondaar tot Christus te brengen en hem bij Christus te houden.

Uit deze voorgaande artikelen is eveneens duidelijk geworden dat de leer van de geloofsgerechtigheid in de pinksterbeweging geleidelijk minder belangrijk is geworden en soms zelfs geheel is verloren. Daartoe zijn een aantal bewijzen uit de pinksterliteratuur aangevoerd. De woordvoerders van de Nederlandse charismatische beweging schromen zelf trouwens niet dit verwijt aan de pinksterbeweging te maken. Zo schrijft Verhoef in een serie artikelen 'Kruistheologie en pinksterenthousiasme' (Vuur, sept., okt., nov., 1973):

'... Het praktische tegendeel wijst er op dat men in de pinksterbeweging te vrijblijvend tegenover het kruis van Christus staat.' 'We stoten m.i. op een wezenlijke fout in de pinksterbeweging. Men blijft daar dikwijls bij het enthousiasme staan. Men wil voortdurend in deze ervaring op peil blijven.' (Begrijpelijk, als je het in je geloofsbeleving nu eenmaal van die ervaring moet hebben, J.D.)

Men realiseert zich ook de gevaren die aan de subjectief ervaren geestesdoop kleven, gezien uitspraken als de volgende:

'Er mag echter beslist niet gesteld worden – zoals helaas nog maar al te vaak gebeurt, in sommige kringen en pinkstergroepen – dat degenen die geen speciale gaven van de Heilige Geest naar buiten laten zien, ook geen echte gelovigen of hoogstens een soort tweede rangs christenen zouden zijn' (Vuur 12, 1972, p. 3).

'... het is niet zo dat wij zondeloos worden, perfect, als de Heilige Geest ons vervult...' (W. C. van Dam, radiotoespr.)

'... komt tot een overwinning van alle geestelijke hoogmoed, die de pinksterbeweging zozeer bedreigt...' (Vuur, 2, 1973, p. 6).

'De pinksterbeweging ging de andere kant op. Vooral de meest aandacht trekkende groepen werden steeds radikaler, fanatieker ook. Het ging gepaard met veel doopkonflikten. In hun anti-kerkelijkheid maakten deze groepen de volwassendoop tot een breekpunt met de kerken. Een soort doopgeest beheerste alles. Hoewel we in Vuur met oekumenische openheid ook andere dooppraktijken benaderden, konden we in dit fanatisme niet meegaan. Juist terwille van de pinksterboodschap moesten we op dit punt geen konflikten hebben, maar de diverse dooppraktijken aanvaarden. Dit is ons uiteraard als onbijbels en slap verweten' (Vuur 7/8, 1973, p. 2).

'B.v. door te stellen, dat de Doop met de Heilige Geest altijd door tongentaal wordt begeleid. Zulk een schema, dat in bepaalde pinksterkringen wordt gepredikt, werkt frustrerend...' (Dr. K. J. Kraan, *Ruimte voor de Geest*, p. 21, 22).

Dit zijn voorlopig zeer geruststellende uitspraken. Onze vrees dat het subjectivisme van de pinkstergroepen ook zou voortleven in de charismatische beweging – die in de Verenigde Staten neo-pentecostal (nieuw-pinkster) wordt genoemd – leek ongegrond. Integendeel, in de literatuur van deze beweging ontdekten we enkele positieve uitspraken die bijzonder wijzen op een handhaven van de reformatorische geloofsgerechtigheid:

'Omgekeerd zal het pinkstergebeuren in ons leven zijn echtheid bewijzen doordat de Heilige Geest ons concentreert op Christus, de weg van dood en verrijzenis aan ons voltrekt en aldus Christus openbaart' (Vuur, onbekend nr. p. 5).

'... de Geest openbaart Christus en door Christus wordt de Geest gegeven.' (Idem, okt. 1973, p. 14).

'Alleen als men gelooft heeft men deel aan de Heilige Geest, want alleen door de Heilige Geest kan men zeggen: Jezus is de Heer. 1 Cor. 12:3' (Idem, 12, 1972, p. 3).

'We gaan sneller naar de gekruisigde Heer om onze zonden te belijden en Hem vergeving te vragen' (W. C. van Dam, radiotoespr.)

Dr. K. J. Kraan, gereformeerd predikant en voorman in de charismatische beweging, citeert in zijn boekje 'Ruimte voor de Geest' de pinksterevangelist Watchman Nee:

'De Here is gekruisigd, daarom zijn onze zonden vergeven en Hij is verheerlijkt, daarom is de Heilige Geest over ons uitgestort. Is het mogelijk, dat de Zoon van God Zijn bloed heeft vergoten en dat uw zonden niet vergeven zijn? Dat is onmogelijk. Zo is het ook niet mogelijk, dat de Zoon van God verheerlijkt is en u de Heilige Geest niet ontvangen hebt.'

Wij zouden inderdaad gerust kunnen zijn indien wij niet op veel meer zouden zijn gestuit, namelijk op wat het tegendeel zo niet bewijst, dan toch wel heel waarschijnlijk maakt. Hierdoor krijgt men sterk de indruk van een tweeslachtigheid.

Ook hier willen wij voorop stellen dat de literatuur, die de charismatische beweging hierover heeft geproduceerd, beperkt is. Wel verspreidt zij een aantal brochures en boekjes van pinksterauteurs en van de Jezusbeweging, waar zij, mogen we aannemen, wel achterstaat, maar die in dit verband waarschijnlijk niet gewenst worden als referentiemateriaal.

Wij zullen ons daarom beperken tot een aantal uitspraken die afkomstig zijn van voormannen uit de charismatische beweging, met name de predikanten W. W. Verhoef, K. J. Kraan en W. C. van Dam, resp. herv., geref. en herv. en de priester J. Witkam. Een deel van het materiaal is ontleend aan inleidingen gehouden op de theologisch-charismatische conferenties van de CWN en mag dus wel representatief worden genoemd.

Kraan neemt als uitgangspunt dat na de rechtvaardiging de gelovige nog een 'tweede zegen' moet ondergaan. De objectieve rechtvaardiging is ontoereikend, we hebben nog een subjectieve ervaring nodig:

'We hebben niet genoeg aan een Jezus die alles voor ons gedaan heeft en die voor en boven ons is in de hemel. We hebben niet genoeg aan een Jezus die bij en met ons is, al de dagen tot aan de vol-einding der wereld. We hebben ook nodig een bewust leven uit de inwonende Heer.' (*Ruimte voor de Geest*, p. 10). (cursief van Kraan, Red.)

'In de bijbelse kruistheologie gaat het niet alleen om het offer voor (van?) Christus voor ons (pro nobis, extra nos, voor ons, buiten ons), maar tegelijk om de voltrekking van het offer aan de gelovigen.' (Vuur, onbekend nr. p. 4).

'Geloven is meer dan de aanvaarding van het sterven en de opstanding van Jezus Christus voor ons. Er wordt in de Bijbel niet puur objectiverend over gesproken, maar steeds vanuit de betrokkenheid in dit gebeuren' (Idem, okt. 1973, p. 12).

'... dat het de Geest van Christus is die de mens tot een christen maakt.' (Vuur, 1, 1973, p. 7).

'Er is een nieuwe dimensie in ons geloofsleven gekomen... Protestant, katholieken, oosters-orthodoxen, die deze bijbelse ervaring reeds hebben ontvangen, mogen verschillen als ze die theologisch onder woorden willen brengen. De een zal spreken over de 'tweede zegen' na die van de rechtvaardiging.' (W. C. van Dam, radiotoespr.).

Dit zijn enkele frappante uitspraken. Het ligt niet in onze bedoeling deze citaten als definitief bewijsmateriaal aan te dragen tegen de charismatische beweging. Wat ons echter opvalt is de diepgaande affiniteit ervan met de gedachten die leven in de pinksterbeweging, zodat ons het gevoel bekruipt iets te lezen wat identiek is aan het reeds driekwart eeuw bestaande pinkstergeloof.

De Geest de hoofdzaak?

Toch zijn het niet alleen deze uitspraken welke die indruk wekken. Er zitten nog andere kanten aan de literatuur van de charismatische beweging die tot deze overweging leiden. De spaarzame verwijzingen naar de kern van het zuivere evangelie, de sterke nadruk die wordt gelegd op de geestelijke ervaring; deze wegen nauwelijks tegen elkaar op.

Uit de werkvisie van de CWN – een soort beginselverklaring – blijkt dat men er zich op richt om 'christenen van alle kerken aan te moedigen de vervulling van de Heilige Geest te ontvangen'. De centrale bijbelse boodschap van de geloofsgerechtigheid komt daarin niet ter sprake. Nu zal men zeggen – en dat klinkt als tegenargument heel redelijk –: daar zijn wij toch een charismatische beweging voor. Wij proberen christenen, die de kern van het evangelie reeds kennen, te leiden naar het ontvangen van die onontbeerlijke genadegaven. In de kerken is geen gebrek aan de leer van geloofsgerechtigheid, aan reformatorische theologie; in deze instituten ontbreekt de kracht van de Geest. Die Geest daar weer introduceren, weer Zijn volledige activiteit laten uitvoeren, dát is onze boodschap en taak!

Hier ligt nu juist de kern van het probleem. Wij beamen volledig de onontbeerlijkheid van de geestelijke gaven, de onmisbaarheid van de hulp die de Geest ons op allerlei

wijzen en in allerlei vormen (zoals in Gods Woord aangegeven) kan bieden. Zonder de Geest vaart geen gelovige wel! Maar, zoals elders in dit blad reeds wordt betoogd, de gemeente ontvangt de Geest juist dan als de leden door geloof in het plaatsbekledend werk van de Heer, het Hoofd, rechtvaardig worden verklaard. En juist omdat dit wezenlijk aspect, deze hoofdzaak van het zuivere evangelie, in de kerken zijn betekenis gaat verliezen, of er nooit is geweest, of slecht als dogma is overgebleven, is er een groot tekort aan de Geest en Zijn kracht ontstaan. Onze overtuiging is dat alleen een herstel van het zuivere evangelie de uitstorting van de Geest in Zijn volheid kan bewerkstelligen, zowel in individueel als in collectief opzicht.

Het 'aanmoedigen van christenen de vervulling van de Geest te ontvangen' zal ons inziens om twee redenen weinig effect hebben: ten eerste zal de mens in (én buiten) de kerk pas dan de volheid des Geestes kunnen ervaren als hij in het geloof is gerechtvaardigd, volgens de bijbelse orde. Verder kunnen we de mens zoveel aanmoedigen als we willen; de Geest echter 'werkt dit alles, Die een ieder in het bijzonder toedeelt gelijk Hij wil!' (zie 1 Cor. 12:11). De wil van de mens speelt hierin geen beslissende rol. Er is in de charismatische lectuur nogal wat kritiek te bespeuren op de reformatorische kerken, die 'bij de rechtvaardiging uit het geloof zijn blijven steken'.

'Luther stelde de vraag: Hoe word ik rechtvaardig voor God? en beklemtoonde het evangelie als een kracht Gods tot behoud. Nú is de vraag: Hoe ontvangen en beleven wij de effectieve tegenwoordigheid van de Heilige Geest?' (Trouw, 1 aug. 1973, ds. J. H. Karelse, leidende figuur in de CWN).

'Maar dat geldt ook voor de protestantse orthodoxie, die is blijven staan bij het verzoeningsgebeuren voor ons, bij de rechtvaardiging door het geloof.' (Vuur, onbekend nr. p. 8).

'Daar is het protestantisme blijven staan bij en steken in de leer van rechtvaardiging door het geloof, die op die manier als een trieste nivellering heeft gewerkt: grote heiligen kwamen niet meer voor en grote zondaars waren niet meer welkom.' (Vuur, okt. 1973).

Geloofsgerechtigheid zal nimmer nivellerend werken. De roomse notie over grote heiligen en grote zondaars is niet alleen theologisch misplaatst, maar het lijkt er bovendien op dat men het wezenlijke van het evangelie afwijst. In het koninkrijk Gods komen zulke verschillen niet voor; niet wat wij zijn of wat wij doen is essentieel, maar het gaat er om of wij ons op Christus richten in het geloof en of wij vrouwen op wat Hij deed, doet en is. Het protestantisme is dan ook niet blijven staan of steken in deze leer; eerder zal het zo zijn dat deze leer verloren is gegaan of althans verzwakt in haar centrale, werkelijke beleving. De aangehaalde uitspraak wijst op een fundamentele misvatting, op een onjuiste taxatie van wat er in het

protestantisme plaatsvindt. Het is niet zo dat er voldoende van Christus is, maar een tekort aan de Geest. *Er is een tekort aan Christus en dáárom een tekort aan de Geest.*

Nu hebben wij begrip voor de moeilijkheid waarvoor de charismatische beweging zich geplaatst ziet, om de geloofsgerechtigheid centraal te stellen. Men wil sterk oecumenische activiteiten ontwikkelen, men mag kerken voor wie dit niet als middelpunt van de belijdenis geldt, niet afstoten. Hoewel wij dit niet onderzocht hebben, vermoeden wij dat de spiritualiteit – die niet aan dogma's is gebonden – voor veel kerken zeer aantrekkelijk kan zijn, vooral in deze tijd van ontkerstening, van rebellie. In de loop der kerkgeschiedenis hebben spirituele opwekkingen altijd grote werfkracht gehad. In plaats van ze te vervolgen zou de kerk ze nu eens kunnen gebruiken.

Wij moeten nog een wezenlijk gevaar dat door deze vrijblijvendheid ontstaat signaleren. Indien de charismatische beweging niet wezenlijk anders is dan de pinksterbeweging, zal zij niet bestand zijn tegen roomse dwalingen. De dreiging daarvan (nog afgezien van een aantal veelbetekenende uitspraken van rooms-katholieke voormannen en auteurs in de charismatische, neo-pinksterbeweging elders in dit blad) constateerden wij in een inleiding van de abt J. Witkam, gehouden op de tweede theologisch-charismatische conferentie van de CWN. Witkam begint met de constatering dat:

'De doop in de Heilige Geest is een centrale en fundamentele ervaring binnen de pinksterbeweging en ik denk dat men daarmee de kern van het christendom raakt.'

Hij getuigt dan deze ervaring ook te hebben gesmaakt en stelt:

'Eigenlijk is ook de monastieke traditie er wezenlijk op gericht de doop in de Geest mogelijk te maken.'

'Ik denk ook dat in de oorspronkelijke monastieke traditie figuren en stromingen te vinden zijn waar men hetzelfde geestesenthousiasme en dezelfde geestesuitbundigheid gekend heeft die nu in de pinksterbeweging voorkomen.' (Vuur, onbekend, nr. p. 16-18).

In het boek *Hand in Hand met Rome?* van Ds. H. J. Hegger lezen wij deze ernstige waarschuwingen:

'Het is vanuit de Bijbel niet aan te nemen dat een christen vervuld is met de Heilige Geest en tegelijk meedoet aan een religieuze viering, die naar zijn eigen overtuiging radikaal in strijd is met een wezenlijk punt van Gods openbaring en ernstig tekort doet aan de eer van de enige hogepriester Jezus Christus... Iemand die beweert dat hij daartoe komt vanuit een vervulling door de Heilige Geest, misleidt zichzelf en verwacht een "charismatische sfeer" met de aanwezigheid van de Heilige Geest. De Heilige Geest kan Gods kinderen niet drijven tot daden die in strijd zijn met het door Hemzelf geïnspireerde Woord.' (p. 104).

'Zo is het mogelijk dat Rome deze charismatische beweging gaat inschakelen om de greep op de eigen mensen te herkrijgen en om protestanten te winnen... ' (p. 107).

De geloofsgerechtigheid niet meer als uitgangspunt kiezen, het stellen dat dit slechts een beginpunt is, waarbij men niet kan blijven staan, de nadruk leggen op een tweede zegen, de affiniteit met de geloofsbeleving van het pinkstergeloof, de aansluiting tot de roomse genadeleer, het zijn allemaal aanduidingen dat ook de charismatische beweging in Nederland, om de nood in de christenheid te lenigen, zich niet meer richt op de algoegezame Christus, de enige Redder van Zijn volk, maar op de mens die uiteindelijk in zichzelf door een innerlijke spiritualiteit de weg tot bevrijding hoopt te vinden.

Joh. Diepraam

Uw steun voor de financiering van dit gratis tijdschrift hebben wij hard nodig. Indien U kunt stort dan Uw bijdrage voor Aktueel Evangelie op:

AMRO-BANK STADSKANAAL
nr. 48.24.19.717 t.n.v. Aktueel Evangelie
(of op postrek. 82 55 46 van deze bank met vermelding van het bovenstaande)

Na de eerste editie hebben vele zich opgegeven voor gratis toezending van 'Aktueel Evangelie'. Indien u dit nog niet hebt gedaan, nodigen wij u wederom uit u door middel van onderstaande bon op het blad in te schrijven.

INSCHRIJVINGSBON

Ik wil gaarne op de verzendlijst van 'Aktueel Evangelie' komen.

Adresseren:

Naam:

AKTUEEL EVANGELIE

Adres:

Postbus 25

Plaats:

BORGER

Postcode:

the 1990s, the number of people in the UK who are aged 65 and over has increased from 10.5 million to 13.5 million (13.5% of the population).

There are a number of reasons for this increase. The most obvious is that people are living longer. The life expectancy at birth in the UK is 77 years for men and 81 years for women. This compares with 71 years for men and 75 years for women in 1950.

Another reason is that people are having children later in life. The average age of women when they have their first child has risen from 20 years in 1950 to 26 years in 1990.

There are also a number of other factors which are likely to contribute to the increase in the number of people aged 65 and over. These include:

• a decrease in the number of people who die in accidents or from violence;

• a decrease in the number of people who die from cancer;

• a decrease in the number of people who die from heart disease;

• a decrease in the number of people who die from stroke;

• a decrease in the number of people who die from pneumonia;

• a decrease in the number of people who die from influenza.

The increase in the number of people aged 65 and over is likely to continue in the future. By 2010, the number of people aged 65 and over is expected to be 15.5 million (15.5% of the population).

The increase in the number of people aged 65 and over is likely to have a number of implications for society. These include:

• an increase in the number of people who are dependent on others for their care;

• an increase in the number of people who are in need of financial support;

• an increase in the number of people who are in need of housing;

• an increase in the number of people who are in need of transport;

• an increase in the number of people who are in need of social services.

The increase in the number of people aged 65 and over is likely to have a number of implications for the economy. These include:

• a decrease in the number of people who are in the workforce;

• a decrease in the number of people who are paying taxes;

• an increase in the number of people who are receiving state benefits;

• an increase in the number of people who are in need of social services.

The increase in the number of people aged 65 and over is likely to have a number of implications for the environment. These include:

• an increase in the number of people who are using cars;

• an increase in the number of people who are using electricity;

• an increase in the number of people who are using water.